Lodzer Tageblat № 221 Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem (פּוֹלע לאטעריע-טאַבעלע) פרייז 15 גר.

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען.

25-טער יאהרגאנג || 20 września 1932 || דינסטאַג, י"ט אלול תרצ"ב || רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47

רושם אין בערלין פון ענגלאַנד'ס דעקלאַראַציע

ענטוישונג אין דייטשע פּאָליטישע קרייזען; ענגלאַנד'ס שטעלונג ווערט באַטראַכט אלס פּראָוואָקאַציע

געשטאַרבען דער הויך-קאָמיסאַר פון דאַנציג מאַרקיז גראַווינאַ

דייטשע פּרעסע אויפגערעגט צוליב ענגלאַנד'ס דעקלאַראַציע

בערלין 19. סעפּטעמבער (ספּעציעל) די תשובה פון ענגלאַנד אויף דער דייטשער בעוואַפענונג-נאָטע האָט אין די פּאָליטישע קרייזען געמאַכט אַ שטאַרקען רושם. מיט אַ נישט באַהאַלטענער פערביטערונג רופט די דייטשע פּרעסע דעם ענגלישען מעמאָראַנדום אַ פּראָוואָקאַציע און אַן „עזות'דיג אַרויסרופען". לויט דער מיינונג פון די דייטשע צייטונגען איז דער ענגלישער מעמאָראַנדום אַ פּאָרפּריז פאַר די דייטשע מאַסגעבענדע קרייזען.

לאָיד דזשאָרזש פאַר דייטשלאַנד'ס בעוואַפנונגס-פאָדערונגען

וויען (סז.) אין דער „נייע פרייע פּרעסע" האָט זיך בעוויזען אַן'אַרטיקעל פון לאָיד דזשאָרזש'ן, וועלכער זאָגט זיך אַרויס פולשטענדיג פאַר אַנערקענען דייטשלאַנד די רעכט צו בעוואַפנען זיך. לאָיד דזשאָרזש בעהויפּטעט, אַז נישט דייטשלאַנד, נאָר די קאָאַליציע-מלוכות האָבען געבראָכען דעם ווערסיילער טראַקטאַט, וועלכער זעהט פאָר, אַז נאָך דייטשלאַנד וועלען אַלע מלוכות זיך ענטוואָפענען.

הענדערסאָן רופט דייטשלאַנד צו בעזינונג

גענף 19. סעפּטעמבער (ספּעציעל) היינט האָט הענדערסאָן איבערגעשיקט אַן'ענטפער אויף דייטשלאַנד'ס בריף פון 14. ד. ח. אין זיין תשובה דריקט הענדערסאָן אויס זיין בעדויערן, וואָס דייטשלאַנד וויל זיך נישט בעטייליגען אין די אַרבייטען פון פּרעזידיום פון דער ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ. דעם 21. ד. ח. גלייך נאָך דעם ווי הענדערסאָן פאַלעמיזירט מיט'ן דייטשען שטאַנדפּונקט. דרוקט ער צום סוף אויס די האָפענונג, אַז אַ גרונדליך בעטראַכטען וועט די דייטשע רעגירונג בעזינען און באַלד זיך בעטייליגען אין דער קאָנפערענץ. דער בריף איז גלייכצייטיג איבערגעגעבען געוואָרען צו אַלע מיטגלידער פון פּרעזידיום פון דער ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ.

לעצטע שעה'ן פון פעלקער-בונד-קאָמיסאַר אין דאַנציג

דאַנציג 19. סעפּטעמבער (טעלעפאָניש) אין געזונד-צושטאַנד פון מאַרקיז גראַווינאַ קאָמיסאַר פון פעלקער-בונד אין דאַנציג איז רייגעטרעטען אַ פערערגערונג. ווי בעוואוסט האָט זיך קאָמיסאַר גראַווינאַ פאַר אייניגע טעג געזאָלט מאַכען אַן'אָפּעראַציע אויף די געדערים. די דאָקטוירים האָלטען אַז יעדע שעה קען קומען צו אַ קאַטאַסטראָפע. די פאַמיליע פערלאָזט נישט דאָס בעט פון קראַנקען.

געשטאַרבען דער הויך-קאָמיסאַר פון דאַנציג

דאַנציג, 19. סעפּט. (ספּ) 22.35 איז געשטאָרבען דער הויך-קאָמיסאַר פון פעלקער-בונד אין דאַנציג גראַף גראַווינאַ. ביים טויטען-בעט זענען אַנוועזענד געוועזען די פרוי, ווי אויך די מוטער גרעפין בילאָוו.

געפינען דעם טויטען קערפער פון א יודישען וועכטער אין חיפה

חיפה, (יטא) אויפ'ן וועג צום הר הכרמל האָט מען געפונען דעם טויטען קערפער פון א יודישען קאַראַנטין-וועכטער יעקב לעווי. אין צוזאמענהאַנג מיט'ן מאָרד זענען אַרעסטירט געוואָרען 2 אַראַבער און אַן'אַרמענער. די אַרעסטירטע האָבען מיט אַ נאַכט פריער געשפּילט אין קאָרטען מיט לעווי'ן אין אַן'אַראַבישער שענק.

מזל טוב

פיל נחת ווינש איך צו דער חתונה פון מיין קוזינקע פּרל.

פרימטשע וואַרגאַן לאָדז

מיט אונזער קוזין ה'

נח קאַמינסקי ראַדאָמסק

ויזכו לבנות ביתם על הרי יהודה וירושלים.

יצחק ווייבטרויב.

צו דער חתונה פון אונזער ליבען

מאַקס שאַנצער

מיט פר. סילוויא הערמאַן

וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 18 ד. ח. אין ניו-יאָרק ווינשען פיל גליק און אַ האַרציגען מז"ט. זאָל זייער לעבענס וועג זיין מיט בלומען בעצירט!

מוטער חיה שאַנצער, ברודער יוסף דוד שאַנצער און פרוי. מענדעל שאַנצער און פרוי. ברודערן-זוהן מרדכי שאַנצער און פרוי, שלמה פישעל שאַנצער און פרוי. הערש שאַנצער און פרוי. ברידערן-איידעם לייבעל אַלבעק און פרוי.

בית הכנסת „אהל יעקב"

הודעה ובקשה

א) הדוה"ח בעד שנת תרצ"ב נשלח לכל חברי ביהכנ"ס, ומי שלא קבל – יבוא ויקבל.

ב) לש"ץ-ראשי נמנה מר דוד מאַבעל, ששמש בכהונה זו חמש שנים בביההכנ"ס, הגדול (טמפל) בקרקוי. יצבור לפני התיבה בלוית מקהלה ערוכה ומסודרה.

ג) מבקשים מאת החברים שימלא את רי ההחלטות האמורות שמה, בנוגע להזמנת המקומות לשנת תרצ"ג.

ד) השכרת המקומות לחדשים תחל מיום כ"א לח"ז. הלשכה פתוחה בכל יום משעה 8–6 לפנות ערב.

הועד

פּענסיאָנאַט

ELIDA אין פּאָדעמביע

וועלכע ס'געפינט אין דער ווילא גראַנד מאַכט בעקאַנט דאָס עס וועט זיין טעטיג די גאַנצע ימים-טובים. עס ווערט גע-דאַוונט מיט גוטע בעלי תפילות, איינגעריכטעטע לויט די לעצטע מאָדערנסטע פאָדערונגען עלעקטריש ע ליכט, וואַסער-לייטונג, וואַנעס, טעלעפאָן, ראַדיאָ א. צ. וו.

צוגענגליכע פּרייזען צוגענגליכע פּרייזען

אינפאָרמאַציעס: טעלעפאָן Tuszyn 2

אינה. : שמאי לובינסקי

גאָלד, בּיזשוטעריע און לאָמבאַרד-קוויטענ

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאָר פיאַלקא, פּיעטריקאָווער 7

Wagons-Lits/Cooc

Łódź, Piotrkowska 64, tel. 170-77

וויכטיג פאַר סוחרים, פאַר שטודירענדער יוגענד און פאַר אַלע, וואָס פאָהרען קיין אויסלאַנד!

די אינטערנאַצ. רייזע און טוריסטען-אָרגאַניזאַציע „וואַגאָן-לי-קוק" טיילט מיט, אַז זי פערקויפט

באַהן-בילעטען מיט 20 פּראָצ. ביליגער

ספּעציעל אויף די צוגען, וואָס געהען אָפּ פון לאָדז יעדען מיטוואָך און שבת פון קאַלישער וואָקזאַל

פערקויף פון באַהן-בילעטען אין פּוילען און אויסלאַנד צו אָפיציעלע פּרייזען, אָהן שום צושלאַג!

איידער איהר נעמט אונטער אַ רייזע, פערפעהלט נישט צו אינפאָרמירען זיך ביי אונז.

אָט זענען אונזערע הנחה-פּרייזען:

	II קלאַס נאָרמאַלע פּרייז	II קלאַס הנחה-פּרייז	III קלאַס נאָרמאַלע פּרייז	III קלאַס הנחה-פּרייז
לאָדז-פּאַריז	195.–	זל. 178.–	זל. 129.–	זל. 107.–
" ליזש	156.–	" 134.–	" 109.90	" 93.–
" בריסעל	166.–	" 149.–	" 110.–	" 96.–
" אַנטווערפּען	171.–	" 157.–	" 114.–	" 102.–
" לאָנדאָן	252.–	" 234.–	" 161.–	" 148.–
" אָסטענדע	182.–	" 172.–	" 119.–	" 108.–
" שערבורג	238.–	" 217.–	" 157.–	" 136.–
" האַוור	222.–	" 198.–	" 146.–	" 129.–
" ליל	182.–	" 171.–	" 120.–	" 108.–

רעזערווירטע ערטער אין די וואַגאָנען.

וויזירונג פון אויסלענדישע פּעסער.

פאַר גרופּען ספּעציעלע הנחות!

אַלע אַרט אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט פולשטענדיג אומזיסט.

lek. dent. Rawiczowa

צוריקגעקומען פון אויסלאַנד

נעמט אָן צאָנקראַנקע אַ קילינסקיעגאָ 49 טעלעפאָן 154-36

PRZEDSZKOLE I. Kacenelsona

גן-הילדים העברי הראשון בלודז

זאַוואַדזקאַ 43 — טעל. 151-79

דער ערשטער העבּרעאיש-פּוילישער ערציהונגס-אַנשטאַלט פאַר געזונטער פיזישער און גייסטיגער ענטוויקלונג.

כדי צו ערמעגליכען יודישע עלטערן אַ גוטען אַנהייב פאַר זייערע קינדער אין לערנען און לעגען דעם יסוד פאַר זייער אויסבילדונג, האָט די פערוואַלטונג בעדייטענד פערקלענערט דעם שכר-לימוד. קינדער פון 4 ביז 6 יאָהר ווערען אָנגענומען פון 9 ביז 2 און פון 5–7 נאַכמ.

Dr. A. Zebrowski

צוריקגעקומען

האַוט און אַיזען - קראַנקהייטען

ראַדוואַנסקאַ 15, טעלעפ. 232-22

נעמט אָן פון 1–3 נאַכמיטאָג.

Dr. Wołkowyski

צעגעלניאַנאַ 4 - טעלעפאָן 216.90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע עלעקטראָטעראַפּיע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען

נעמט אָן פון 9–2, און פון 5–9 אָוונט. בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

בריף-איבערזעצונגען

פון פערשידענע שפּראַכען: ענגליש, פראַנצויזיש, רוסיש, דייטש, און אַנדערע, אויף יודיש, פּויליש א. ד. פערקעהרט

מ. קרזעפּיצקי. פּאָמאָרסקאַ 4,

ביים צאַהן-אַרצט ר. קרזעפּיצקאַ

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט

טעלעפאָן 206-53.

רעשטען

ביי Szczęśliwy

נאָוואָמיעסקאַ 5 פראָנט 2. שטאָק

וואָרנונג!

געעהרטע קונדען! אַזוי ווי איהר קומט אויף נאָוואָמיעסקאַ 5 ווערט איהר פערפיהרט פון אַנדערע סוחרים, וואָס זיי זאָגען, אַז זיי הייסען שטשענשליווי זייט דעריבער אויפמערקזאַם און געדענקט די אַדרעס פראָנט 2 שטאָק וואו איהר בעקומט ביליגער מאַנשאַפטסטער און אַנדערע סחורות. די בעסטע קוואַליטעטען, די נייעסטע און מאָדערנסטע מוסטער.

אויף אַנציגער און פּאַלטענס מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג: SZCZĘSLIWY

Nowomiejska 5 front II piętro

אַבאָנירט און פערשפּרייט דעם לאָדזשער טאַגעבלאַט

KOMITET SYNAGOGI przy Al. Kościuszki

niniejszem podaje do wiadomości, że

wydzierżawienie miesjc na rok 1932/33

odbywać się odbędzie w kancelarji Synagogi w porządku następującym:

a) d. 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29 b.m. w g. 3½ p.p. do 7 w., b) d. 23 b.m. w g. 3–5½ p. p., c) d. 25 b. m. od 10 r. do 1 p. p. i od 3–7 w., d) d. 30 b. m. w g. od 10 rano do 1 p.p.

Osoby pragnące odnowić zeszłoroczną dzierżawę miejsc zechcą zgłosić się do kancelarji Synagogi najpóźniej do niedzieli, dn. 25 b.m. włącznie.

Ze względu na trwający kryzys ceny miejsc w roku bieżącym zostały zniżone.

Z powodu ścisłej kontroli w roku bieżącym, uprasza się o każdorazowe okazywanie biletów przy wejściu do Synagogi, gdyż osoby, nieposiadające biletów bezwzględnie wpuszczane nie będą.

מודעה.

די פערוואַלטונג פון דער וואָהלינער שוהל איז מודיע, דאָס פון יום א' הבע"ל י"ז אלול 18 סעפּטעמבער וועט מען אין קאַנצעלאַריע פון דער שוהל וואָלטשאַנסקאַ 6

פערקויפען פּלעצער צו דאַוונען

פאַר מענער און פרויען.

די וועלכע וועלען זיך בעצייטענס נישט פערזאָרגען מיט פּלעצער, וועלען זייערע פּלעצער פערלירען ווערען. קיין שום טענות חזקה איז נישטאָ.

עס וועלען דאַוונען: מוספים – דער בעריהמטער חזן ר' יצחק סאַלאָווייציק, שחריתים – מ"ר פּלייטשער מדרהאָביטש.

די קאַנצעלאַריע איז אָפען טעגליך פון 6 ביז 8 אָוונט.

די פערוואַלטונג.

כסדר וואַקסענדע דעפיציטן אין מלוכה-בודזשעט

גען. גורעצקי פּרעזעס פון באַנק גאָספּ. קראַי. פּערלאָזט זיין אמט. — סוף פון סקאַנדאַל. פּראָצעס צווישן מינ. סטאַזשינסקי און דיר. פון „גלאַס פּראַוודי“

שטרייק אין דער נאַפט-אינדוסטריע ליקווידירט מיט אַ 10 פּראָצ. לוין-רעדוקציע

פּרעזעס פון באַנק גאָספּ. קראַיאָוועגאָ רעזיגנירט פון זיין אמט

וואַרשאַ, 19. סעפּט. (טעלעפּ.) צוליב דעם, וואָס דער פּרעזעס פון דער באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ, גען. גורעצקי איז אויסגעוויילט געוואָרן אַלס פּרעזעס פון „פידאַק“ (אינטערנאַצ. אָרגאַניזאַציע פון באַטייליגטע אין דער וועלט מלחמה) און אַלס פּרעזעס מוז ער אין הסכם מיט'ן סטאַטוט פאַרבלייבן אין פּאַריז, האָט ער בדעה אָפּצוזאָגן זיך פון דער פּרעזעסור אין דער באַנק ג. קר. זיין אמט זאָל פאַרנעמען דער איצטיגער וויצע-פינאַנץ-מיניסטער סטאַזשינסקי.

מיניסטער זאַלעסקי אָפּגעפאָהרען קיין גענף

וואַרשאַ (טעלעפּ.) היינט פאָהרט אָפּ קיין גענף אויף דער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראַט און פעלקער-בונד פאַר-זאַמלונג אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי אין דער בעגלייטונג פון מיניסטעריאַל-דירעקטאָר ה' שומלאַקיעוויטש.

וויצע-פינאַנץ-מיניסטער קאָץ אויף אורלויב

וואַרשאַ (טעלעפּ.) וויצע-פינאַנץ-מיניסטער קאָץ האָט היינט אָנגעהויבן זיין אָפּרוה-אורלויב, פון וועלכן ער האָט נישט בעוויזן צו נעמען אין די זומער חדשים.

יוד. אינזשעניער איינגעלאַדן אַלס הויפּט-ראַדיאָ-עקספּערט אין סאָוויעט-רוסלאַנד

ניו-יאָרק (יטאַ) דער בעקאַנטער יודישער ערפינדער און ראַדיאָ-טעאָרעטיקער ד"ר לואי קאָהען איז איינגעלאַדן געוואָרן פון סאָוויעט-רוסלאַנד אויף אַ יאָהרצייט אַלס הויפּט-עקספּערט פאַר סאָוויעטישע ראַדיאָ-וועזן. ד"ר קאָהען וועט אין סאָוויעט-רוסלאַנד אָנפירן מיט אַ ריזיגע ראַדיאָ-אונטערנעמונגען און וועט האַלטן לעקציעס פאַר סאָוויעטישע ראַדיאָ-אינזשעניערן. ד"ר לואי קאָהען איז שוין אָפּגעפאָהרן קיין לענינגראַד.

גאַנדי הויפּט ווידער אָן אַ הונגער-שטרייק

באָמבײַ (ספּ.) גאַנדי האָט נישט אָנגענומען די בעפרײַאונגס-בעדינגונגען און בעשלאָסן ווײַטער אָנצוהייבן אַ הונגער-שטרייק.

DR. MED.

M. Heller

ספּעצ. פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

טראַוגוטאַ 8 טעל. 179-89

נעמט אָן ביז 10 פריה און 4—8 נאָכמ.

אונבעמיטלטע—לעטשניצע פּרייזען פאַר פרויען אַ בעזונדער וואַרטע-צימער

Dr M. Lerner

קינדער-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

זאַכאָדניאַ 64 — טעל. 113-09

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאָכמ.

Dr. med.

D. ROZENCWAJG

נאַרוטאָוויטשאַ 16 (פּילסודסקי 76)

טעלעפּ. 128-74

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 9 ביז 10 פאַרמ. און פון 6 ביז 7 נאָכמיטאָג.

Dr. SOŁOWEJCZYK

ARKADJUSZ

קינדער-קראַנקהייטען, האָט זיך איבערגעצויגען קיין אַמוואַצט

אין אָרדינירט אויף ריימאָנטאַ 61c

טעל. 74 (מיינער'ס הויז)

Dr. med.

S. Wegmajstrowa

ספּעציאַל-אַרצט פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Zawadzka 20, telef. 224-58.

נעמט אן פון 4 ביז 6.

Dr. med.

BERMAN

ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען,

מענער-שוואַכע און סעקסועלע בעראַטונג

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

נעמט אָן פון 8—11 פאַרמ. און 4—8

זונטאָג: פון 9—1 נאָכמיטאָג.

פאַר אונבעמיטלטע לעטשניצע-פּרייזען!

Dr. med.

H. Różaner

ספּעצ. פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע און קינדער-לאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9 טעל. 128-98

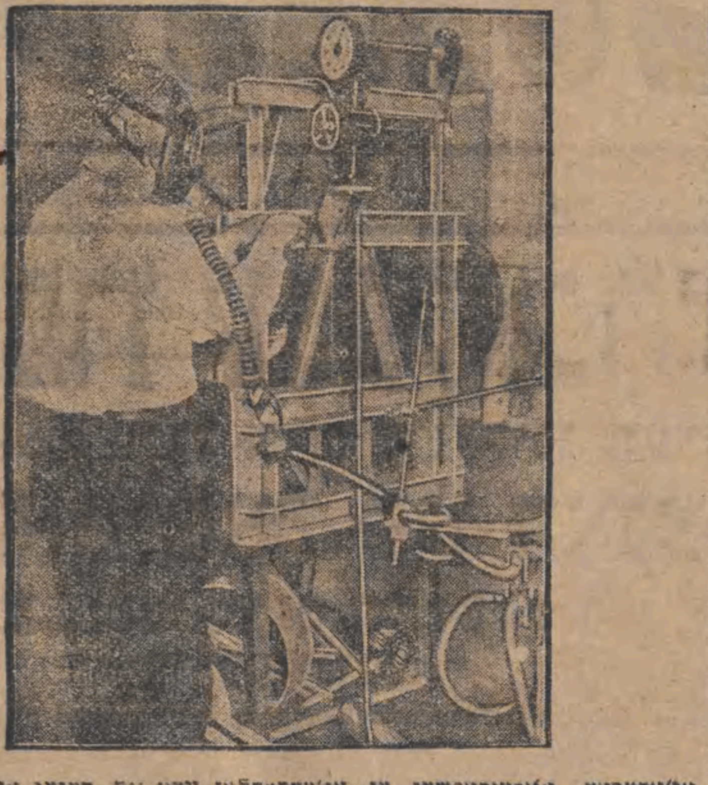

אַן אַפּאַראַט, אויסצופאָרשען, צי אַן אַעראָפּלאַן וועט זיך קענען אַנ'עצה געבן מיט'ן שטאַרקן לופט-דרוק.

10 פּראָצ. לוין-רעדוקציע אין דער נאַפט-אינדוסטריע

לעמבערג, 19. סעפּט. (טעלעפּ.) די היינטיגע קאָנפערענץ פון דער גרויס-נאַפט-אינדוסטריע מיט די אַרבייטער-פאַראיינען האָט זיך פאַרענדיגט מיט אַן אָפּמאַך, וואָס זעהט פאָר אַ 10-פּראָצ. לוין-רעדוקציע, וואָס וועט פאַרפליכטען פון 1. סעפּטעמבער אָן.

אָפּגעברענט אַ יודיש שטעטל

זשולקיעוו 19 סעפּטעמבער (ספּעציעל) אין ראַווע רוסקאַ איז אויסגעבראָכן, אַ שריפה אין דער בעקעריי פון אַלטמאַן. דאָס פייער האָט זיך שנעל פאַרשפּרייט אויף די שכנות דיגע בנינים 21 וואוין הייזער זענען אוועק מיט'ן רויך. 61 פאַמיליעס, דאָס רוב יודען זענען געבליבען אָהן דאַך איבערן קאָפּ.

ענגלישער אַמבאַסאַדאָר ביים מיניסטער זאַלעסקי

וואַרשאַ 19. סעפּטעמבער (טעלעפּאָניש) היינט האָט אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי אויפגענומען דעם ענגלישן אַמבאַסאַדאָר סיר ערסקין.

שוועדישע רעגירונג איז דימיסיע

שטאָקהאָלם (ספּ.) די רעגירונג האָט זיך אָנגעגעבן אין דעמיסיע. דער קעניג האָט אויפגענומען די אָנפיהרער פון קאַפּיטאַליסטען האַנסען, אַגראַרישער, אַלסען און קאָנסערוואַטיסטען, טרינגער און לינדמאַן.

אודעט אומגעקומען?

דער בעריהמטער קונסט-פליהער אודעט, וועלכער איז אוועק קיין גרענלאַנד מיט אַ פילם-עקספּעדיציע, איז אַוועקפליהענדיג ראַטעווען דעם אַמעריקאַנער היטשינסאָן מיט זיין פאַמיליע, אַליין פאַרשוואונדען געוואָרן.

וויפיל בעטרעפט דער בודזשעט-דעפיציט היינטיגען בודזשעט-יאָהר

וואַרשאַ (טעלעפּ.) שפּת האָט זיך אין די רעגירונגס-צייטונגען בעוויזן אַ ידיעה, אַז דער בודזשעט-דעפיציט פאַר'ן חודש אויגוסט האָט בעטראָפן 18 מיליאָן זל. די ראָזיגע ידיעה, וואָס שטאַמט פון די אָפיציעלע קוועלען, האָט נישט אָנגעגעבן די הכנסות און אויך נישט די הוצאות פאַר'ן דערמאָנטן חודש.

ווי מיר דערוויסן זיך, שטעלט זיך דער דעפיציט פאַר'ן חודש אויגוסט פאָר אַ טוואָס אַנדערש, ווי עס גיבן אָן די סאַנאַציע-צייטונגען. לויט די אָפיציעלע דאַטען, וואָס אונזער קאָרעספּאָנדענט האָט בעקומען פון פינאַנץ-מיניסטעריום בעטרעפט דער חשבון-אָפּשלוס פאַר אויגוסט די 162.820 טויזענד אויף דער זייט פון די הכנסות און 180.806 טויזענד זל. הוצאות. דער רעגירונגס-דעפיציט בעטרעפט פאַקטיש 18 מיליאָן זל. צווישן די הכנסות אָבער פיגורירט די סומע פון 20 מיליאָן זל., וואָס די רעגירונג האָט גענומען אַלס אָהנפּראָצענטיגער קרעדיט אין „באַנק פּאָלסקי“.

אין משך פון 5 חדשים פון נייעם בודזשעט-יאָהר, ד. ה. פון אַפּריל ביז אויגוסט איינשליסליך האָט בעטראָפן דער רעגירונגס-דעפיציט 93 מיליאָן זל. אין דער צייט, וואָס פאַקטיש בעטרעפט דער בודזשעט-דעפיציט פאַר דער גאַנצער צייט-אָפּשניט 163 מיליאָן זל. אין דאָס צוליב דעם, וואָס פאַר די 5 חדשים האָט די רעגירונג אויסגענוצט 70 מיליאָן זל. פון די 100 מיליאָן קרעדיט, וואָס דער מלוכה-אוצר איז בערעכטיגט צו נעמען אין „באַנק פּאָלסקי“. צוזאַמען מיט די 20 מיליאָן זל., וועלכע די רעגירונג האָט אויסגענוצט שוין ביז'ן היינטיגען בודזשעט-יאָהר, איז שוין ערשעפּט געוואָרן 90 מיליאָן זל., אַזוי, אַז אַלס רעזערוו בלייבט נאָר איבער בלויז 10 מיליאָן זל. פון וואַנען די רעגירונג וועט נעמען צו דעקען די וועגעטיגע ווייטערדיגע בודזשעט-דעפיציטן בלייבט אַ סוד.

—§—

סער ראָנאַלד ראָס געשטאָרבען

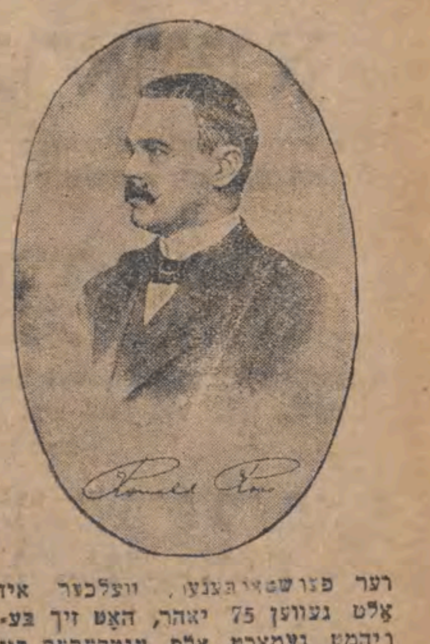

דער פּראָפעסאָר ראָס, וועלכער איז אַלט געווען 75 יאָהר, האָט זיך בעריהמט געמאַכט אַלס ענטדעקער פון מאַלאַריע-באַציל.

מיניסטער סטאַזשינסקי קלאָגט אָן אין רכילות דיר. פון „גלאַס פּראַוודי“

וואַרשאַ 19. סעפּטעמבער (טעלעפאָניש) אַ גרויסע סענסאַציע האָט פאַר איינגע חדשים אַרויסגערופן די ידיעה, אַז דער וויצע פינאַנץ-מיניסטער סטאַזשינסקי האָט איינגעקלאָגט דעם געוו. דירעקטאָר פון „גלאָס פּראַוודי“ אַלפּינסקי אין רכילות. אַלפּינסקי האָט געמאָלדען דער הויכסטער מלוכה'שע קאָנטראָל-קאַמער, אַז עס איהם בעוואוסט, אַז דער מיניסטער סטאַזשינסקי נעמט 20 טויזענד זל. אַ חודש פון הייזער-סינדיקאַט פאַר אונטערשטיצן זיינע אינטערעסן. דער פּראָצעס איז שוין איינגע מאָל אָפּגעלעגט געוואָרן. ווי מיר דערוויסן זיך וועט שוין דער ענין נישט זעהן די לירישע שיין און וועט לגמרי אַנולירט ווערן. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז יורידיש קען קיין שום פּערזאָן נישט געמשפּט ווערן דערפאַר וואָס זי וועט מיטיילען דער קאָנטראָל קאַמער וועגען מיסברויכן כאָטש דאָס וועט זיך שפּעטער אַרויסווייזן אַלס נישט אמת. מיניסטער סטאַזשינסקי וועט זיין געצוואונגען זיך אויף אַנ'אַנדערן וועג אויסצוגעפינען סאַטיספאַקציע.

פולע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע

10-טער ציהונגס-טאָג פון דער 5-טער קלאַס

Zł. 100.000 na nr. 113509

Zł. 10.000 na nr. 78866

Zł. 5.000 na nr. 71293 119912 140772

Zł. 3.000 na nr. 47093 83837

Po 2.000 zł. nr. nr.: 1731 19665 25961 30662 35292 58478 64892 68305 69943 92051 96334 99551 105348 106160 109537 112664 114155 115340 119455 120071 125922 127021 128640 128834 133123 142507.

Po 1000 zł. na n-ry 20081 20340 22144 27046 31341 39737 48805 54061 59045 63069 63202 71675 83413 83503 85182 92531 97599 106273 107922 109989 116317 116754 119813 121836 124823 125054 127810 131321 134991 135766 136176 136991 141092 152295 152448 152509 136503 155726 157784 159321.

8 100 5 569 436 625 720 38 847 976 1102 48 76 430 52 888 902 81 2697 787 968 3036 58 158 43 429 4052 136 287 301 483 550 758 5026 202 13 431 571 6153 281 481 910 7076 210 438 754 999 8414 51 82 99 713 9137 375 417 584 10058 88 217 82 352 664 973 11145 547 604 12053 101 302 70 585 736 833 80 935 13056 85 432 62 502 52 14413 540 63 700 845 15166 98 213 94 434 81 579 647 91 814 908 24 16131 38 225 345 531 37 45 621 702 852 83 17085 202 457 569 18053 81 266 746 19045 67 160 95 351 79 683 761.

20149 371 484 520 678 996 21098 235 424 776 22004 20 111 36 304 80 449 64 90 700 99 809 32001 77 255 635 813 906 95 24127 326 563 842 927.

25245 46 407 516 70 630 795 845 989 26089 91 282 426 589 94 748 910 27017 33 104 209 32 48 372 531 49 760 28028 171 95 370 414 554 92 689 804 63 79 29248 81 402 28 745 895.

30158 449 526 815 993 31000 83 459 804 32089 135 80 343 754 33571 727 46 808 17 34030 54 149 94 451 92 541 622 44 87 35000 117 216 50 513 615 95 722 81 870 36007 298 99 419 728 805 910 37087 103 21 92 210 623 710 58 883 87 38012 83 123 48 86 297 99 749 806 64 39135 276 347 454 579 778 905 9.

40000 33 213 418 49 51 629 853 41771 940 42034 40 56 215 766 913 52 43027 159 356 58 442 500 792 44037 53 98 165 465 519 627 82 97 713 32 819 21 45 669 45262 618 725 58 858 46124 386 490 638 788 47012 162 333 450 942 48008 574 99 608 15 21 773 75 834 962 69 76 49124 73 95 206 95 339 70 74 525 58 643 810 17 24 26.

50147 54 73 228 59 566 635 852 51013 92 598 52023 149 95 388 92 421 55 577 78 635 95 843 53194 415 71 873 54116 34 298 484 556 642 719 900 55126 58 405 54 87 517 56 634 800 46 90 947 56009 69 107 64 87 94 98 261 71 78 385 454 71 653 86 906 26 51 57088 323 53 79 546 608 959 58005 381 400 13 57 654 702 49 840 68 86 963 59001 121 510 89 893 916.

60000 98 203 52 330 48 714 83 804 94 96 61165 471 562 681 795 62073 254 332 478 88 519 50 750 838 975 63023 127 31 99 396 603 828 64167 338 554 741 85 924 45 52 65029 121 96 241 414 20 763 64 887 66013 203 693 825 48 920 21 73 67108 78 219 401 758 64 98 815 70 72 992 68003 88 161 69 96 404 49 654 85 737 70 865 971 69001 60 66 192 242 312 672 724 869 957.

70001 96 153 264 348 403 8 59 76 508 706 818 71274 337 863 68 974 72341 511 73 315 44 414 652 93 756 74394 796 852 918 69 73.

75268 55 8 431 575 30 656 729 39 76039 331 556 969 77065 234 49 95 457 523 602 78078 151 32 253 322 443 37 600 853 79009 16 140 236 83 323 58 467 544 96 666 731 97 812 953 32 80043 188 218 4 326 604 761 81271 387 486 93 517 66 600 781 82018 4 12 235 12 94 352 601 718 57 83061 109 413 503 733 837 15 84048 517 989 90 85179 5 59 252 345 79 420 856 86012 113 62 92 28 224 573 47 610 779 87098 298 326 475 595 22 718 960 88375 584 27 934 74 89127 281 419 590 97 616 895 14 90077 239 69 92 320 42 53 408 561 638 68 716 79 843 48 902 91035 61 124 50 289 494 664 46 712 97 823 53 31 92069 50 51 287 68 373 443 503 38 18 674 716 93324 39 499 608 787 94053 55 227 392 30 29 48 547 56 95011 196 16 4 284 306 453 59 80 932 96043 44 159 245 77 70 344 465 62 763 805 97092 60 348 3 38 503 82 896 60 98262 391 466 591 6181 869 73 901 99050 198 236 789 51 861 59 77.

100102 23 247 84 450 556 60 600 11 13 772 943 101063 73 195 437 531 608 779 991 102143 302 518 612 705 874 922 34 49 103239 331 83 588 794 99 959 104181 227 451 524 870 947 105008 33 57 114 31 209 606 883 85 106013 40 97 171 375 437 83 87 676 88 875 107241 459 74 86 595 736 108110 244 91 338 537 638 62 720 28 56 62 848 53 109012 121 217 50 324 507 67 688 771 824.

110080 116 288 334 36 598 650 71 712 202 43 956 111389 403 69 88 534 780 806 112072 189 431 606 60 758 812 113166 96 331 32 488 556 722 984 114070 345 49 503 38 694 714 975 115195 242 404 46 547 600 42 772 879 983 116005 107 338 472 99 548 52 672 703 885 995 117047 65 201 25 19 457 531 78 860 936 39 42 118299 407 18 609 970 119041 254 96 322 498 596 683.

120007 312 566 678 802 92 121037 113 61 284 345 572 712 13 854 122067 77 96 114 213 36 383 535 7 292 638 51 720 94 841 922 55 73 124012 37 483 124470 541 784 915.

125092 95 241 582 740 809 968 126081 27 100 430 542 40 615 737 037 127021 241 742 72 810 996 32 128640 18 834 84 129059 44 192 248 347 674 50 994 130013 68 221 429 560 660 835 131977 139 56 335 541 619 917 132082 521 76 45 757 842 53 133096 123 253 378 25 657 39 880 29 133096 123 253 378 25 657 39 880 29 134031 30 47 152 290 87 363 436 553 633 6 738 57 98 78 897 991 18 135163 29 209 559 766 19 822 55 136275 64 275 64 577 3 656 30 757 870 944 4 137046 101 20 336 446 517 655 30 741 138002 156 210 499 582 637 63 777 30 967 139276 78 402 555 788 803 952 140168 299 316 772 70 141162 287 370 525 142183 91 350 5 409 559 677 813 994 143132 350 755 144110 589 12 627 807 986 145099 72 100 642 713 146097 166 397 618 147083 167 89 215 444 502 658 741 828 011 148038 190 922 149074 677 726 18 150171 204 65 349 75 519 40 602 24 60 957 151162 240 346 442 860 152033 75 365 74 485 659 99 701 809 45 85 912 153204 44 323 548 857 154001 414 20 90 632 35 91 765 897 155322 61 505 84 85 648 73 809 156097 356 443 88 558 784 877 92 157084 241 61 548 89 855 919 158632 74 89 96 882 978 159000 82 180 238 305 10 549

II ciągnienie — stawki.

175 268 69 413 93 542 818 54 64 929 82 1049 80 181 202 316 552 92 686 723 60 2131 247 440 565 630 732 815 3117 210 45 501 3 77 632 784 4107 300 98 526 54 88 621 69 879 915 5088 521 6025 27 104 39 52 86 248 71 320 439 559 656 726 32 865 7093 197 201 59 510 8019 176 265 471 642 51 808 909 9265 76 469 92 764 945.

10094 101 345 408 92 700 38 909 11518 12471 778 853 13162 580 743 89 819 73 14029 271 533 39 56 753 15029 362 576 835 16132 269 344 72 612 49 17538 71 898 900 34 18305 506 19 675 787 967 19228 62 70 87 617 21 963.

20048 234 39 500 772 972 21150 206 88 409 995 22085 461 67 537 86 778 858 23060 158 236 313 60 482 526 24013 96 242 72 336 467 646.

25299 336 49 736 839 26054 131 228 358 637 880 905 27096 111 263 321 90 557 850 28014 25 681 29028 377 532 603 15 54 780 871 908.

30111 255 878 31016 147 207 74 369 623 890 98 32027 69 90 178 257 570 870 33007 9 78 173 283 94 493 824 935 34059 317 718 35 35001 196 382 566 80 36003 69 514 619 72 863 37053 169 38025 152 55 434 37 742 896 920 39024 53 344 484 545 51 98 639 52 57 945.

40098 168 206 34 69 600 64 769 876 41150 217 301 20 492 504 15 604 716 86 823 42107 24 72 409 43 810 32 68 43045 80 244 323 33 654 72 808 44078 159 248 525 695 933 49 45067 535 620 41 711 880 46094 109 21 260 377 597 606 47031 506 60 636 94 736 984 48186 93 606 954 49207 307 80 437 864 917.

50015 47 223 72 620 23 51086 120 500 977 52090 303 615 68 716 824 55 71 53049 223 317 433 45 513 651 77 835 51 54121 97 306 33 59 447 511 649 68 99 910 55047 190 316 36 56 407 823 78 56006 460 510 860 57346 715 58051 137 429 502 88 650 786 59417 50 551 72 715 890.

60075 81 630 734 40 868 61006 48 159 295 326 48 482 615 75 876 62022 534 35 98 63087 124 277 474 706 868 983 64070 283 377 674 836 76 989 65014 97 113 56 518 38 912 47 66006 317 20 30 67226 29 31 444 67 72 79 570 68095 193 245 310 463 634 63 815 940 69158 71 230 637 63 902 92.

70124 52 251 57 418 558 624 95 71003 7 142 473 93 725 35 87 906 1200 240 410 59 969 73050 145 250 542 617 787 821 82 925 74275 320 490 96 560 632 840 912.

75018 114 77 708 823 76054 109 234 440 78 508 55 624 859 82 77064 94 205 356 496 98 546 675 90 727 78422 511 27 62 82 736 72 949 73 79018 59 74 167 359 463 93 770 80 858.

80111 36 65 92 345 469 948 81208 48 305 76 423 98 874 80 931 82016 89 154 316 318 86 448 772 947 83175 277 383 95 528 63 655 707 29 900 84191 301 43 461 549 56 700 924 85300 599 610 61 735 69 832 86238 376 482 546 648 741 71 819 36 56 968 87063 110 389 553 75 699 952 88032 151 209 74 446 672 849 75 909 92 89096 760 953 80.

90009 78 187 243 81 533 753 923 29 71053 390 689 784 88 855 994 97 92065 368 410 749 93215 67 853 913 46 75 94110 278 673 858 942 95165 66 509 76 885 96056 148 223 59 93 606 21 98 751 826 81 97170 373 542 82 97 627 770 987 99 98156 272 374 498 508 694 816 99021 74 80 505 720.

100035 143 205 474 82 514 32 802 101338 523 47 616 801 920 102031 74 115 57 703 54 869 929 103250 452 55 455 532 652 83 104075 76 281 322 499 520 779 948 105124 74 230 53 487 621 854 928 32 106051 135 405 93 700 14 841 919 98 107149 55 67 79 229 695 836 939 108295 486 674 10985 110 34 96 319 533 710 827 50 930.

110010 86 216 449 586 716 17 825 99 111135 310 59 486 783 112096 179 99 369 576 767 93 113010 111 348 411 627 97 758 868 114068 82 267 365 737 800 115187 298 970 116786 909 117004 297 356 434 41 516 40 642 90 118047 225 374 468 620 61 68 789 901 119167 273 390 433 503 667 717 120068 84 139 82 363 422 611 37 823 121017 96 151 300 69 520 63 95 817 959 122013 30 174 288 620 771 849 123106 69 369 500 706 5 92 820 124133 92 352 436 38 59 500 760 867 913 84.

125054 237 358 49 463 567 53 640 782 69 880 50 922 126390 127048 204 409 94 566 654 856 45 997 128109 78 262 453 582 129008 557 51 749 130115 359 2 529 683 837 131035 321 29 438 505 658 762 883 905 27 132102 293 96 495 593 24 654 23 840 922 26 133011 218 23 76 362 687 63 776 882 38 90 907 63 134034 46 237 480 715 135016 159 46 44 205 485 600 726 136176 22 227 332 736 991 3 137066 271 344 70 497 59 540 665 727 42 902 138087 13 81 141 85 248 546 25 92 678 10 772 67 840 139257 65 304 470 19 511 742 97 812 67 140164 324 406 53 86 580 22 778 141092 21 132 243 52 28 81 436 18 796 67 816 900 142173 354 592 7 31 689 98 143033 12 210 312 485 641 736 144027 188 254 330 454 569 642 145038 16 677 801 146102 410 689 932 147055 26 208 82 17 479 769 14804 35 191 374 95 30 402 85 621 779 937 149002 93 259 565 834 945 93 28.

152240 75 85 98 539 732 989 151035 154 68 257 98 448 68 79 593 668 152072 121 23 277 451 765 153077 81 120 71 337 92 402 9 28 788 841 922 o154066 109 86 262 66 355 449 507 665 155218 75 315 497 563 864 73 87 156032 51 260 379 465 646 95 756 157083 108 418 681 158017 52 885 5 159044 74 344 99 524 690 731 996.

לאָדזשער
טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָוו.
ניט געשטעלטע מאַנוסקריפּטען
ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodz. Tageblat" Łódź Piotrk. 16
Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען רעד. 100.57 אדמ. 100.47

צי דראָהט טאַקי
אַ נייע וועלט-מלחמה?

די וועלט-פּאָליטיק געפינט זיך ווי-דעראַמאָל פאַר שווערע פּראָבלעמען, וועלכע וועלען האַלטען די וועלט אין שפּאַנונג אַ היפּשע צייט. דאָס אָנערקענען מצד יאַפּאַן די אונאָפּהענגיגקייט פון מאַנדזשוריען, בעדייט נישט קיין סוף, נאָר אַ התחלה פון גרויסען היסטאָרישען קאַמף אויפ'ן ווייטען מזרח. מ'דאַרף נישט מסכים זיין מיט די בעהויפּטונגען פון די דיפּלאָמאַטען, וואָס זאָגען, אַז פון מאַנדזשוריען וועט זיך פונאַנדערפלאַקערן די גרויסע וועלט-מלחמה, אָבער מ'מוז מודה זיין, אַז צוליב יאַפּאַנ'ס לעצטען שריט איז די געפאַהר פון אַ מלחמה צווישען יאַפּאַן פון איין זייט און כינא געשטיצט פון די פּעראייניגטע שטאַטען פון דער צווייטער, שטאַרק אויסגעוואַקסען. די דאָזיגע מלחמה קען אָננעמען אַ וועלט-כאַראַקטער, אויב אויך ראַטען-רוסלאַנד וועט ווערען אין איהר אַריינגעצויגען. אַלענ-פאַלס שטעהט איצט פאַר דער וועלט-דיפּלאָמאַטיע אַ שווערע אויפגאַבע קאַ-בימעל מיט'ן נאָמען מאַנדזשוריען. ריכ-טיגער ווייטער מזרח. צי נאָך ריכטיגער מישלה איבער פּאַציפיק. נישט קיין לייכ-טער קאַפּיטעל איז די פּראַגע מכח דער ענטוואָפנונג, וועלכע האָט צוליב דייטש-לאַנד'ס פאָדערונג וועגען גלייכבערעכטי-גונג בײַ בעוואָפנונגען און צוליב פראַנק-רייכ'ס און ענגלאַנד'ס נעגאַטיווע שטעלונג צו דער פאָדערונג, זיך געשטעלט, ווי אַ בײַן אין האַלז די אייראָפּעאישע דיפּ-לאָמאַטען. נאָכגעבען דייטשלאַנד'ס פאָ-דערונג בעדייט, אַז די וועלט וועט נאָכ-מעהר אָנהויבען פערשטאַרקען דאָס בע-וואָפנונגס-געיעג, בעדייט אַ טויט-קלאַפּ פאַר דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ און פעלקער-בונד, הייסט אַ ליקווידאַציע פון ווערסײַלער טראַקטאַט און במילא ערב אָנ'אָנהויב פון אַ נייער מלחמה. אָפּוואַר-פען דייטשלאַנד'ס פאָדערונג קען מען אָבער נאָר דאַן, ווען די איבעריגע מלוכות וועלען פאַקטיש זיך נעמען ענטוואָפנען. ענגלאַנד און אַמעריקאַ בעשטעהן דער-רויף. אָבער פראַנקרייך קען דערויף נים מסכים זיין, בפרט בײַ דער איצטיגער שטימונג אין דייטשלאַנד, וואו די מעהר-הייט פון דייטשען פאָלק רעדט אָפען מכח אַ רעוואַנזש-מלחמה. עס שטעהט בכן אין קאָן נישט נאָר די ענטוואָפנונגס קאָנפערענץ, וועלכע וועט אָהן דייטש-לאַנדס אָנטייל פערליהרען יעדע בעדייטונג אין ווערט, נאָר דער גאַנצער בנין פון איצטיגען אייראָפּאַ, די איצטיגע גרע-ניצען פון אייראָפּאַ.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס לאָיד דזשאָרדזש, למשל, זאָגט, אַז די איצטיגע לאַגע איז ענליך צו דער לאַגע פון יאָהר 1914 ערב דעם אויס-ברוך פון דער מלחמה.

די דיפּלאָמאַטיע שטעהט איצט פאַר האַרטע און ערנסטע פּראָבלעמען, פון וועלכע ס'איז אָפּהענגיג דער שלום אין אייראָפּאַ און אין גאַנץ דער וועלט.

בן משה

נאַציאָנאַלע יודענטום אין דייטשלאַנד
פאָדערט פאַר זיך קולטורעלע אויטאָנאָמיע

דער ציוניסטישער צוזאַמענפאָהר אין פראַנקפורט און זיין בעדייטונג

די קאָנפערענץ פון די דייטשע ציוניסטען, וועלכע איז פאָרגעקומען אין פראַנקפורט אם-מיין, האָט בעוויזען, אַז די ציוניסטישע בעוועגונג אין דייטש-לאַנד האָט אין לעצטען יאָהר אַדורכ-געמאַכט אַ געוואַלדיגע עוואָלוציע.

אויף אַלע ביז-אַהעריגע ציוניסטישע צוזאַמענפאָהרען אין דייטשלאַנד, איז ארץ-ישראל נישט נאָר געשטאַנען אין צענטער, נאָר דאָס איז געווען דער א. און דער ת. פון גאַנצען צוזאַמענפאָהר. אַלע רעפעראַטען און דעבאַטען זיינען געווען געווידמעט פראַגען פון ציוניס-טישער פּאָליטיק און ציוניסטישע אַר-בייט. די דייטשע ציוניסטען האָט נישט עקזיסטירט דאָס פּראָבלעם פון ביר-גערליכע גלייכבערעכטיגונג. זיי האָ-בען די דאָזיגע גלייכבערעכטיגונג גע-האַט אין דער פולער מאָס. פאַר זיי איז אויך נישט געווען קיין פראַגע פון קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט, כחמת סיי אין דער מלוכה, סיי אין די זעלבסט-פערוואַלטונגען זיינען גע-ווען אַ היבשע צאָל יודישע בעאַמטע. און פשוט'ע יודישע אַרבייטער פיזישע אַרבייטער, וועלכע זענען פעראַן אין די אייראָפּעאישע לענדער, זענען צווי-שען די דייטשע יודען נישט בנמצא. פעראַן אַפילו יודישע אַרבייטער אין דייטשלאַנד זענען זיי נישט קיין דייטשע בירגער. דאָס פּראָבלעם ווידער פון נאַציאָנאַלער אויטאָנאָמיע, פון נאַציאָנאַלע רעכט, פון אַן אייגענער יודישער קולטור, איז פאַר די דייטשע יודען כלל נישט אַקטועל. אַפילו דער דייטשער ציוניסט אין דייטשלאַנד. איז געגען דער פאָדערונג פון נאַציאָ-נאַלער אויטאָנאָמיע אין דייטשלאַנד. אין יאָהר 1918, די מאָנאַרכיע איז געפאַלען און גאַנץ דייטשלאַנד איז געווען ליבעראַל, דעמאָקראַטיש האָט מען געשטעלט אַ פאָרשלאָג זוי-ל ציוניסטען צוזאַמענפאָהר צו פאָדערן נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע פאַר דער יו-דישער מינדערהייט אין דייטשלאַנד. דער גאַנצער צוזאַמענפאָהר האָט אָבער איינשטימיג אָפּגעוואָרפען די דאָזיגע פאָדערונג. מ'האָט עס בעגרינדעט דער-מיט, וואָס ראשית בילדען די דייטשע יודען קיים פון פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג און צווייטענס וועט מען נישט האָבען מיט וואָס אויסצופילען די דאָזיגע אויטאָנאָמיע. קיין אייגען שול-וועזען פערמאָגען נישט די דייטשע יודען, קיין לאַנדעס-פּאָליטיק פיהרען זיי נישט. זיי האָבען בכלל נישט קיין שום נאַציאָנאַלע פאָדערונגען און פער-לאַנגען אַ חוץ זייער ארץ-ישראל אָריענטאַציע און ציוניסטישע אַרבייט.

דער וואוקס פון היטלעריזם און במילא דער וואוקס פון אַנטיסעמיטיזם, האָט געמוזט ברענגען אַלס רעאַקציע אויך די ערוואַכונג פון נאַציאָנאַלען

פון אונזער קאָרעספּאָנדענט
א. בירענצווייג

בעוואוסטזיין ביי די דייטשע ציוניס-טען. קודם-כל זענען די דייטשע יודען געשטעלט געוואָרען פאַר דער אויפגא-בע צו פערטיידיגען זייער לעבען, זייער האָב און גוטס און זייער פער-מעגען. דאָס פאָדערט שוין אַ געוויסע אַקטיוויטעט, אַ געוויסע אָרגאַניזירונג פון נאַציאָנאַלען געדאַנק און נאַציאָ-נאַלען בעוואוסטזיין.

די ציוניסטען אין דייטשלאַנד האָ-בען שוין נישט געקענט בעגנוגענען זיך מיט דער לאָזונג פון בירגערלי-כער גלייכבערעכטיגונג, וועלכע עס האָט אויך געפאָדערט דער „צענטראַל-פעראיין". זיי האָבען געמוזט געהען ווייטער און זאָגען, אַז אמת'ע ביר-גערליכע גלייכבערעכטיגונג בעדייט אָנערקענען די עקזיסטענץ-פערזעלבסט-גונג פון אַן אַנדער נאַציאָנאַלער גרו-פע, פון אַ נאַציאָנאַלער מינדערהייט. אַזוי אַרום זענען די דייטשע ציוניס-טען אָהן זייער ווילען געשטויסען גע-וואָרען צו דער לאַגע צו קאָנסטרוקטען די פראַגע פון דער יודישער נאַציאָנאַ-לער מינדערהייט אין דייטשלאַנד. ווען מ'רוקט אַרויס אַזאַ פראַגע, מוז מען

שוין געהן ווייטער און געבען איהר אַ געוויסען אינהאַלט. האָט טאַקי קירט בלומענפעלד אויפ'ן דערמאָנטען צוזאַ-מענפאָהר אויסגערוקט די פאָדערונג פון אַ יוד. יש שול-וועזען אין דייטשלאַנד. די דייטשע יודען ווילען נישט שיקען זייערע קינדער אין שולען, וואו זיי ווערען פערדעמט פון יודישען גייסט, וואו זיי ווערען אַסימילירט. דער דייטשער יוד וויל, אַז זיין קינד זאָל וויסען, אַז ער שטאַמט פון יודען און ער זאָל שטאָלץ זיין מיט זיין יודענ-טום.

אַלזאָ, יודישע שולען מיט יודישע לעהרער מיט אַ גרויסען פּלאַץ פאַר יודאַאיק.

דאָס איז בלי-ספק אַ וויכטיגער שטאַפּ אין דער ענטוויקלונג פון ציוניזם אין דייטשלאַנד. פונקט אַזוי ווי פאַר די רוסישע ציוניסטען האָט העלזינגפאָרס בעדייט אַן איבערברוכס-תקופה, מחמת דאָרט האָט דער ציוניזם פּראָקלאַמירט די געגענוואַרטס-אַרבייט. אַזוי איז איצט פראַנקפורט פאַר'ן דייטשען ציוניזם. נאַציאָנאַליך האָט מען נאָך געהאַט פערגעבעלט. נישט קלאָר פאָרמולירט, אָדער די התחלה איז גע-מאַכט געוואָרען און דאָס בעדייט זעהר פיל.

ווייןפעסער — אַלס דירות

ד"ר ווירטשאַפטליכער קריזיס אין אַמעריקאַ האָט געצוואונגען מעהרערע פאַמיליעס אויפצוגעבען זייערע וואוינונגען. איין שטאָט אהיא האָבען איי-ניגע איינוואוינער זיך געקויפט גרויסע ווייןפעסער און אין זיי איינ-געאָרדנט „דירות".

שוועריגקייטען פאַר אימיגראַנטען אין בראַזיליען

פּ אַ ר י ז. (יט"א) צוליב די בלוטיגע קאַמפען צווישען די אויפשטאַנדער און דער רעגירונג אין בראַזיליען, ווערען אין פּאָרט סאַנטאָס נישט אַראָבגעלאָזט אָנגעקומענע אימיגראַנטען, וועלכע מו-זען אַראָפּשטייגען דעריבער אין ריאָ דע זשענייראָ. דער קאָמיטעט פון „הי-קעס" אין ריאָ דע זשענייראָ האָט ביז איצט בעזאָרגט די דאָזיגע אימיגראַנ-טען מיט שפּייז און וואוינונגען. צוליב מאַנגעל פון געלד-מיטלען וועט אָבער דער קאָמיטעט ווייטער דאָס נישט קע-נען טאָן. דער „היקעס" וואָרנט דע-ריבער די נייע אימיגראַנטען, זיי זאָלען נישט פאָהרען אין דער ריכטונג פון סאַנטאָס אין זאָלען אָפּוואַרטען ביז די לאַגע וועט אויפגעקלערט ווערען.

—:§:—

פוילען איז צופרידען פון ענגלאַנד'ס דעקלאַראַציע

דייטשע דיפּלאָמאַטיע געליטען אַ גרויסע מפּלה. — דער גורל פון דער וועלט ווערט בעשטימט אויפ'ן פּאַציפיק. — אָפּקלאַנ-גען פון דער פוילישער פּרעסע

די דעקלאַראַציע פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע דייטשלאַנד'ס בעוואָפ-נונגס-פאָדערונגען, האָט אַ זעלבסטפערשטענדליך אַרויסגערופען אַ שטאַרקע צו-פרידענהייט אין די פוילישע פּאָליטישע קרייזען. די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" שרייבט: ווי לאַנג איז ענגלאַנד נישט אַרויסגע-טרעטען אַזוי קלאָר און קאַטעגאָריש קעגען די שמרעבונגען פון דייטשלאַנד צו פערגוואַלדיגען די פעראָפּליכטונגען פון די טראַקטאַטען".

די צייטונג מיינט, אַז אַ ריזיגע סיבות האָבען גורם געווען צו דעם שריט פון ענגלאַנד. ראשית הכל, וואָס צוליב דייטשלאַנד'ס פאָדערונג איז נישט בעשטימט אויפ'ן געצייט פון בעוואָפנונג און צוליב דעם צווייטיגען זין מצד דייטשלאַנד פון דער ענטוואָפנונגס-קאָנ-פערענץ, דראָהט די דאָזיגע קאָנפערענץ אַ פערשמעטערונג דורכפאַל און דאָס איז נישט אין די אינטערעסען פון ענגלאַנד. די צווייטע סיבה איז, אַז „די לאַגע אויפ'ן ווייטען מזרח. אין דעם פאַל קען קאַמף, וואָס גרייט זיך דאָרט, איז ענגלאַנד שטאַרק געלעגען, אויף פראַנקרייכ'ס מיטאַרבייט, בפרט, ווען ס'מערקט זיך שוין בולט אַן אַמעריקאַ-נישע-פראַנצויזישע דעמאָנסטראַציע אין יענעם פּרט". די צייטונג שליסט, אַז דאָס, וואָס „דייטשלאַנד זאָל האָבען גע-זיגט בײַם ענגלישען אַרבייטער וועגען פּריש-ניער, וועלכער וועט זיין פאָרזיצענדער פון דער נאָכאַנאַנדיגער פעלקערבונד-סעסיע. איז מיט מעטאָד פון דער דייט-שער דיפּלאָמאַטיע דאָס גאַנצע בעזונ-דערע אין ענגלאַנד צו נעגאַטיווע רעזול-טאַטען".

די צייטונג פיהרט אויס, אַז ליגט אַלע אַ פעלקערקרייזען וועלכע איך די איינציגע שטאַטען, די שטעלונג אויף זעלבען שטאַנדפּונקט, וואָס ענגלאַנד, מחמת צוליב דער וואַהל-קאַמפּאַניע, איז אַמעריקאַ שטאַרק געלעגען אויפ'ן ער-פאָלג פון דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ.

דער „אילוסטראַציאָני קורער" מיינט אָבער, אַז צוליב אַ גאַנץ אַנדער מעם וועט אַמעריקאַ געהן צוזאַמען מיט ענג-לאַנד בנוגע דער אייראָפּעאישער פּאָלי-טיק. דאָס איז דערפאַר, וויל דער גורל פון דער וועלט וועט דעציזירט ווערען אויפ'ן פּאַציפישען אָקעאַן.

„די געשיכטע פון אַלטערטום האָט זיך אָבגעשפּילט אויפ'ן מיטעלענדישען ים. די נייע געשיכטע האָט זיך אָבגעשפּילט אויפ'ן אַטלאַנטישען אָקעאַן. זייט דער וועלט-מלחמה האָט די מענשהייט אָנגע-הויבען צו שרייבען אַ נייע פירטע תקו-פה פון דער געשיכטע. אַלץ זאָגט דער-פאַר, אַז אין דער דאָזיגער תקופה וועט שפּילען די הויפּט-ראָל דער שטילער אָקעאַן.

„בײַ די ברעגעס פון פּאַציפיק האָ-בען זיך צונויפגעזאַמעלט אונגעהויערע שטחים מיט רוה-מאַטעריאַלען, וועלכע זענען זעהר נויטווענדיג פאַר דער היינ-טיגער מענשהייט. דער שווער-פּונקט פון דער מענשליכער געשיכטע האָט זיך איצט איבערגערוקט אויפ'ן שטילען אָקעאַן: דאָרט וועט זיך אָפּשפּילען דער קאַמף צווישען דער געלער ראַסע ד. ה. די כינעזער און יאַפּאַנער און די ווייסע ראַסע, וועלכע איז רעפּרעזענטירט דורך די פעראייניגטע שטאַטען. ניו-יאָרק, וואָס איז דאָס טויער צו אייראָפּאַ פערלירט איהר בעדייטונג, ניו-יאָרק נע-העט צו דער פערגאַנגענהייט, אַ צו-קונפט האָט סאַן-פראַנציסקאָ, וואָס איז דער שליסעל צום פּאַציפיק. פונקט אַזוי ווי אין אַלטערטום איז די גרעסטע מאַכט אין דער וועלט געווען די מלוכה, וואָס האָט געהאַט די ממשלה איבער'ן מיט-לענדישען ים, פונקט אַזוי ווי אין דער לעצטער פאַר מלחמה'דיגער תקופה איז ענגלאַנד געווען די מעכטיגסטע מלוכה, מחמת זי האָט בעהערשט דעם אַטלאַנ-טיק, אַזוי וועט איצט ווערען דער וועלט-מושל די מלוכה, וואָס וועט בעהערשען דעם פּאַציפיק. די מלחמה אַרום דער הערשאַפט איבער'ן פּאַציפיק האָט זיך שוין אָנגעהויבען. די איניציאַטיוו דער-צו האָט געגעבען יאַפּאַן. די יאַפּאַניש-כינעזישע מלחמה, וועלכע קומט פאַקטיש פאַר זינט יאַפּאַן האָט אַריינמאַרשירט קיין מאַנדזשוריען, וועט העכסטוואַהר-שיינליך זיך ציהען צעהנדליגער יאָהרען פונקט ווי די מלחמה צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד מכח דער ממשלה, איבער'ן אַטלאַנטישען אָקעאַן האָט פאַק-טיש געדויערט אַרום הונדערט יאָהר, אָבער אַ חוץ די צוויי קעמפענדע צדדים איז פאַראַן אַ דריטער צד, אַמעריקאַ, וואָס נויטיגט זיך אין די אַזיאַטישע מערק, ווי אַ מענש מוז האָבען לופט צו אָטעמען. ס'זענען אָבער פאַראַן נאָך אַ רייהע מלוכות, וואָס זענען בלוטיג פער אינטערעסירט אין דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אויפ'ן שטילען אָקעאַן. דאָס איז אין דער ערשטער רייהע ראַטען-רוסלאַנד, ווייטער געהט גרויס-בריטאַניען און פראַנקרייך. אַמעריקאַ שטיצט נאַ-טירליך כינא אין איהר קאַמף געגען יאַפּאַן. ראַטען-רוסלאַנד האַלט זיך דער-ווייל פון ווייטען. אַמעריקאַ הנפּ'עט זיך איצט צו רוסלאַנד, וועלענדיג זי גע-וואונען פאַר זיך, און דאָס איינציגע טוט יאַפּאַן, צוזאָגענדיג די סאָוויעטען פער-שידענע קאָנצעסיעס פאַר איהר נייטראַ-ליטעט, מ'קען נאַטירליך נישט פאָראויס-זעהן דעם גאַנג פון דעם גרויסען יוס-טאָרישען קאַמף, וואָס האָט זיך שוין אָנ-געהויבען אַרום דער ממשלה איבער'ן שטילען אָקעאַן, אָבער איינס זעהט אויס צו זיין זיכער, נעמליך, אַז דער פעל-קער-בונד וועט זיין דער ערשטער קרבן בײַם דאָזיגען שטורם איבער אַזיען. דער פעלקער-בונד וועט בײַם דאָזיגען עקזאַ-מען אַרויסווייזען זיין פולשטענדיגע הילפ-לאָזיגקייט, און ער וועט מוזען אונטער-געהן.

כירורגישער מעסער ווערט איבעריג...

די ראַדיאָ-כוואַלע וועט אויס-פיהרען די אָפּעראַציע

עלעקטריע פערנעמט שוין פון לאַנג אַ בכבוד'יג אָרט אין דער מעדיצין. שוין צום סוף פון פאָריגען יאָהרהונדערט'ס האָבען די דאָקטוירים פאָראויסגעזאָגט, אַז די געהיימניספולע קראַפט-עלעקטריע וועט מאַכען אַן איבערקעהרניש אין דער מעדיצין. אַזוי אַרום איז אין משך פון די לעצטע עטליכע צעהנדליג יאָהר ענט-שטאַנען אַ גרויסע וויסענשאַפט פון עלעק-טרא-טעראַפּיע, מיט וועלכע מען היילט היינט אָהן אַ שיעור קראַנקהייטען. די מעדיצין האָט זיך אָבער אויך פעראינ-טערעסירט מיט די ראַדיאָ-כוואַליעס, צי מען וועט זיי נישט קענען אָנווענדען בײַם היילען קראַנקע. און אָט קומען שוין אָן ידיעות פון אַמעריקאַ און ענגלאַנד, אַז מיט דער הילף פון די ראַדיאָ-כוואַליעס זענען שוין טויזענדער מענשען צוריק גע-זונד געוואָרען. דאָס האָבען זיי צו פער-דאַנקען דער אַזוי גערופענער „ראַדיאָ-כירורגיע, אַ דאַנק דעם „ראַדיאָ-מע-סער" ווערען איצט דורכגעפיהרט אָפּע-ראַציעס, וועלכע מען האָט פריהער גע-האַלטען פאַר האָפנונגסלאָזע.

אונטער'ן וואָרט „דער ראַדיאָ-מעסער" מיינט מען אַ בינטעל פון גאָר קורצע ראַ-דיאָ-כוואַליעס, וואָס ווערען אָנגעשטעלט אויף אַ געוויסען אָרט פון קערפּער. די ווירקונג פון די דאָזיגע ראַדיאָ-כוואַליעס איז אַזאַ שטאַרקע, אַז זיי דערגרייכען אַפילו טיף אין די אינערליכע טיילען פון קערפּער און שניידען איהם דורך, ווי מיט אַ מעסער. די מעלה דערפון איז אָבער, וואָס בײַ אַ שניט מיט אַ מעסער געהט בלוט, דאַגעגען דער „ראַדיאָ-מע-סער" שניידט דעם קערפּער אויף „טרו-קען" און אַ דאַנק דעם ווערט אויך אויס-געמיטען די געפאַהר פון אַ בלוט-פערגי-פטונג.

פערשטעהט זיך, אַז די דאָזיגע ראַ-דיאָ-אָפּעראַציעס געפינען זיך נאָך אין סטאַדיום פון פאָרשונגען און עקספּערי-מענטען. די אַמעריקאַנער דאָקטוירים אָבער פערזיכערן שוין אויפ'ן גרונד פון די ביז איצטיגע דערגרייכונגען, אַז מיט'ן הילף פון „ראַדיאָ-מעסער" וועט מען קענען טיף אין קערפּער פון מענש פערניכטען איינע פון די גרעסטע פּלאָגען פון דער מענשהייט — דעם ראַק. דאָס וואָלט טאַקע געווען אַ וואונדערבאַרע דער-גרייכונג. ראַדיאָ האָט נאָך זיין לעצט וואָרט נישט געזאָגט.

—§—

צווייטע מוזולמענישער קאָנגרעס אין קאַירא

ק אַ י ר אַ, (יט"א) די אַראַבישע צייטונג „אל אכראם" טיילט מיט, אַז דאָס זיץ-אָרט פון הויפּט-ביוראָ פון מוזולמענישען קאָנגרעס ווערט אַריבערגע-טראָגען קיין קאַירא. פערהאַנדלונגען וועגען דעם ענין פיהרט מאַהאַמעד עלי עליבאַ פּאַשאַ.

—ננ—

דריי מאָל וויזען

וויזען איז נאָך אַלץ די שטאָט פון זאַפטע. נישטאָ מעהר די פריילעכע אָרקעסטער'ס, מיט די צעשמייכעלטע בעגריסער, מיט די שפּרינגענדיגע קעל-נער'ס.

דער היינטיגער קעלנער פון וויזענער קאַפע קומט צו צו אייך לאַנגזאַם, קוים וואָס ער שלעפּט די פיס. און דער בעגריסער — דער מענש, וועמעס עובדא איז בלויז צוצוקומען צו אייער טישעל און אייך זאָגען: „גוטען אָווענד" — ער קומט צו און בעגריסט אייך, אָבער ער בעגריסט אייך מיט אַזאַ פּנים, ווי מען בעגריסט אַ מענשען אין אַ צימער, וואו עס ליגט אַ בר-מנן.

פינף יאָהר קריג און דרייצעהן יאָהר שלום, האָט איז באַלד ערגער פון קריג — ווערסאַלער פרידען — האָבען בײַ-געהאָלפען אונטערצוגראָבען אָט די פריילי-כע זאָרגלאָזיגקייט, אָט די פריילי-כע זאָרגלאָזיגקייט, וואָס האָט כאַראַקטעריזירט וויען.

אָבער איינס איז נאָך איבערגעבלי-בען פון דער אַלטער וויען — די שעהנע דאַמען.

ניט אַלע דאַמען זענען פון דער „אַל-טער" וויען — אַ סך פון זיי זענען מאָ-דנע צוגעשלעפּט, אָבער עס זענען צוגע-קומען אויך נייע דאַמען פון וויען.

אָבער אַלט, צי ניי — שעהנע זענען זיי.

איך בין געווען אין פערשידענע מדינות און זיך צוגעקוקט צו פערשידענע דאַמען — פון יונגע דאַמען פון אויסלאַנד, אַ מיינען אויספּוואַהל אין ניו-יאָרק. צוערשט קומען די דאַמען פון ניו יאָרק, אָבער נאָך די ניו יאָרקער דאַמען קומען די דאַמען פון וויען.

זיי ווייסען, ווי זיך אָנצוטון, די דאַ-מען פון וויען, און ווי צו געהן גראַציעזן, זיי ווייסען אויך, ווי צו וואַקסען. אַ וויענער דאַמע וועט אייך זיין אַפילו שווער אין וואָג, אָבער לייכט אין די אויגען.

וויענער דאַמען זענען בלאָנד און הויך און ברונעט, אָבער פינגער-מעסיג — די ברונעטסטע ברונעטקעס ליגט אין די שולטערען, נישט ערגעץ אַנדערש. און זיי קאָנען שמייכלען.

האָט איהר אייך איין מאָל וויזען. דאָס צווייטע מאָל וויזען האָט שוין צו טון נישט מיט דאַמען, נאָר פערקעהרט — להבדיל אלף הבדלות — מיט דעם טשאָרטקאָווער רבי'ן.

ווער דער טשאָרטקאָווער רבי איז, פרעגט אַ טשאָרטקאָווער חסיד — איך בין אַ מתנגד. נאָר טשאָרטקאָוו איז אין דער חסידישער וועלט דאָס סאַמע זעמעל פון זעמעל-מעהל, דאָס אמת'ע גאָלד פון דער גאָלדענער קיים.

וואָס שייך? איהר ווייסט נישט, וואָס טשאָרטקאָוו איז געווען?

וואָרום טשאָרטקאָוו איז געווען. דער חסידישער הויף פון טשאָרטקאָוו איז צעגראָבען און צעשאַקערט, נישט אַ סימן פון אַ בוים איבערגעבליבען פון'ם רבינ'ס סאָד. מעהר נישט, אַ לויב דעם השם יתברך, וואָס די שוהל איז פער-בליבען — אַזוי האָט מיר דערצעהלט דער טשאָרטקאָווער אַליין.

ער זיצט אין וויען, דער טשאָרט-קאָווער רבי, און איך בין בײַ איהם גע-ווען. אַן אַלטער יוד, דער טשאָרטקאָווער און אַ קלוגער מענש. ער ווייסט, וואָס עס טוט זיך אויף דער וועלט און ער פערשטעהט, ווי אַזוי עס דרעהען זיך די רעדער פון דער געשיכטע.

אַ חסיד זיינער האָט איהם איבערגע-געבען אַ גאַנצען הויף, ברענגען דאַרף אָבער הייזער אין וויען קען געלד נישט אַריין. האָט ער פאַר זיך אַ שטיבעל צום דאַווענען — טאַקע און אייגעם פון זיינע צימערען. און אַרום איהם דרעהען זיך

רייזע-נאָטיצען

פון ב. צ. גאָלדבערג

אַ גבאי און אַ פּאָר הונגעריגע שמשים — הונגעריגע נאָך אַ פּאָר גרייצער.

— וועט איהר אפשר קומען קיין אַמעריקאַ? — האָב איך איהם גע-פרעגט.

— אַמעריקע? — האָט ער זיך געחידוש'ט, — וואָס האָב איך צו פאָהרען קיין אַמעריקאַ? אין ארץ-ישראל — אָט אַהין האָט ער זיך גע-קליבען און אַהין האָפט ער נאָך אַם ... צו פּאָ ...

... זיצט ער אין וויען, דאַנקט נאָך ... די ... און טראָגען ... — אין וויין שטוב האָט נאָך דאָס פייער פון אפיקורסות נישט אַריינ-געבראָכען.

דאָס דריטע מאָל וויען איז אויך בײַ אַן אַלטישקען, אָבער גאָר פון אַן אַנדער חדר — אין שטוב פון אַלטען קאַרל קאַוטסקי.

מיר האָבען פערבראַכט אַ שעה צייט, און דוקא אויף ענגליש, מיט איהם און מיט זיין זעהר סימפּאַטישער און זעהר קלוגער פרוי.

ער איז איבער די אַכציגער, קאַרל קאַוטסקי, אָבער ער שטעהט נאָך גלייך — אָט וואָס הייסט אַ גוי'אישע פּלייצע! — און רעדט לעבעדיג און גאָר, גאָר וויציג. ער שרייבט אַ ווערק: מלחמה אין דעמאָקראַטיע (אין פיר בענדער). און אַ דייטשער באַנד האָט אַ סך זייטען, לאַנג און נעדיכט אָנגעפּיקעוועט מיט ווערטער. בײַ לייטען מאַכט מען פון איינע פיר בענדער זעכצעהן.

אָבער קאַוטסקי האָט גענוג צרות פון די פיר. די פאַרלעגער זאָגען, אַז ס'איז צו לאַנג. היינטיגע צייטען לייענט מען נישט אַזוינע לאַנגע ביכער און דער ביכער-מאַרק ליגט אין דר'ערד.

און אויף ענגליש — איז ווי נאָר

ער איז אַרויס געגען ראַטענפערבאַנד. האָבען זיך זיינע אַמעריקאַנער פּאַרלע-גער אָפּגעקעהרט פון איהם.

דאָס אַליין אַרט זיין ווייב, נישט איהם. ער איז צופרידען אין האַרצען פון דעם, וואָס מען איז נעגען איהם, וואָס מען קריגט זיך מיט איהם.

דאָס ווייזט, אַז ער לעבט און ווירקט. און זיין זוהן דאַרף איצט ווערען פי-נאַנץ-מיניסטער פון דער שטאָט וויען, אַ פרומער סאָציאַליסט, ווי דער טאַטע.

—§—

דריטער באַנדיטען-איבערפאַל אין בערלין

פאַרן שאַרלאָטענבורגער ראַטהויז זענען באַנדיטען איבערגעפאַלען אַן אויטאָ, וואָס האָט געבראַכט אַ געלד-טראַנספּאָרט. די באַנדיטען האָבען צוגערויבט 33 טויזענד מאַרק.

לאדז
20. סעפט. 1932
דינסטאג
י״ט
אלול תרצ״ב
פ׳ נצו״י

טאג-כראניק

[illegible]

(§) צוליב די פערקלענערטע קרעדי־טען אויף עפענטליכע ארבייטען, האט די פאוויאט־אפטיילונג פון לאדזער סיי־מיק געקינדיגט אויפ׳ן 24. ה. ח. 44 ארבייטער. בקרוב וועט זיך אויך אנהויבן דער טויטער סעזאן פאר די צעגעל־ניע־ארבייטער און אנדערע סעזאן־ארבייטער.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקן

היינט דיזשורירן פאלגענדע אפטייקן: א. ראנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאוסקי (11. ליסטאפאד 15), ב. נארפין (פילסודסקי 54), ס. בארטאשעוויטש (פעטריקאווער 154), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פוטשנע־וועלניאנא 75).

2 טאגיגער אלגעמיינער סוחרים-שטרייק אלס פראטעסט געגען די שטייער-גזירות

אזא רעזאלוציע האט אנגענומען דער קריסטליכער סוחרים-פעראיין אין לאדז

(§) ווי בעקאנט, האט די לאדזער שטאט־סטאראסטווא לעצטענס ארויס־געגעבן א נייע פעראָרדנונג וועגן „צענגיקעס", אין וועלכן עס דארף זיין אנגעגעבן דעם נאמען פון ארטיקל, זיין קוואליטעט און דער נאמען פון דער פירמע וואנעט עס שטאמט. אויסער דעם מוזן זיך געפינען פרייזן אויף יעדן ארטיקל.

די „צענגיקעס" וועלן אזוי ארום לאנג ווי עוג מלך הבשן און די קרעמער דארפן אפגעבן פיל מיה און צייט צו פער־זעהן יעדן ארטיקל מיט א געהעריגער פרייזן־אויפשריפט.

צוליב דער אומצופרידנהייט, וואס הערשט אין די סוחרישע קרייזן מיט׳ן נייעם צענגיק, האט דער קריסטליכער סוחרים־פעראיין פון אנדזשעיא 34 עהער נעכטן אפגעהאלטן א ספעציעלע פער־זאמלונג וועגן דעם ענין, ארום וועלכן עס איז געפירט געווארן א שטורמישע דיסקוסיע. צום סוף איז בשלאסן געווארן א מאכן די נייע צענגיקעס, כדי אויסצומיידן רעפרעסיעס פון דער מאכט, אבער גלייכצייטיג אויפצופאדערן אלע קריסטליכע און יידישע סוחרים־פעראיינען אונטערצונעמען א פראטעסט־אקציע געגען דער דאזיגער צענגיקעס־פעראָרדנונג, אזוי גוט ווי געגען דער פעראָרדנונג פון פירן האנדעלס־ביכער און וועגן דעם זיך צו ווענדן מיט ענטשפרעכנדע מעמאריאלן צו דער צענטראלער מאכט אין ווארשא.

גלייכצייטיג ווערט בעשלאסן צו פרא־קלאמירן א צוויי טאגיגער שטרייק פון אלע לעבנס־מיטל געוועלבער, יאטקעס, קאלאניאל־געוועלבער, בעקערייען, דרא־גערייען א. א. כדי אזוי ארום שטארקער אויסצודריקן דעם פראטעסט פון די קלענערע סוחרים און פאבריקאנטן גע־גען די שווערע גזירות.

אויסער דעם איז בעשלאסן געווארן צו רופן די נאנטסטע טעג א פער־זאמלונג מיט׳ן אנטייל פון פארשטע־הער פון אלע לאדזער סוחרים־פעראיינען. דער טערמין פון צוועלפ־טעגיגן שטרייק איז לע עתה נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארן.

50 גראשן נאך 12 ביינאכט וועלן אפגעשאפט ווערן

דער צושלאג וועט גענומען ווערן לויט אן אנדער סיסטעם

(ב) א דעלעגאציע פון די רעסטא־ראנען האט אינטערווענירט אין מיניס־טעריום געגען אנגעפירטע אפצאהל פאר ארבייטסלאזע נאך 12 ביינאכט אנ־ווייזנדיג, אז די מלוכה־קאסע וועט דערפון קיין נוצן נישט האבן און די רעסטאראטארן וועלן בלויז דארפן ליידן.

דאס אינערן־מיניסטעריום האט דע־ריבער צוגעזאגט דער דעלעגאציע, אז דער אפצאהל וועט געענדערט ווערן לויט א אנדער סיסטעם, דהיינו, עס וועט גענומען ווערן א אפצאהל פון רעכנונגען אנהויבנדיג פון 5 זל. אבער דער אפ־צאהל וועט שוין זיין פערליכטערט פון 9 אווענד. דער דאזיגער פראיעקט דארף נאך בעשטעטיגט ווערן פון דער רעגי־רונג.

דער וועה-געשריי פון יידישע קאלאניאל-הענדלער

רעזאלוציע געגען די נייע גזירות, עקזעקוציעס און צרות פון האנדעלס-ביכער

זונטאג איז אין לאקאל פון קאלאניאל־קליינהענדלער פעראיין אויף שרודמיעס־קא 20 אונטער׳ן פארזיץ פון פרעזעס אליגאווער פארגעקומען א פערזאמלונג, אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע פער־אָרדנונגען פון דער שטאט־סטאראסטווא בנוגע פערעפענטליכן די פרייזן אויף יעדן ארטיקל, ווי אויך געגען די נייע עקזעקוציע־גזירות און איינפירן האנ־דעלס־ביכער.

פרעזעס אליגאווער ווייזט אן, אז עס איז אוממעגליך די צעניקעס דורכצופיה־רען, מחמת לעצטענס ענדערן זיך כמעט יעדע שעה די פרייזן פון לעבנס־מי־טעל־ארטיקלען. דער רעדנער האלט, אז דאס איז א נייע גזירה און די געוועלבער וועלן זיין אויסגעשטעלט צו ווערן שי־קאנירט פון געוויסענלאזע בעאמטע. סעק־רעטאר גאלדקארן רעדט ארום די פרא־גע פון הויכע דירה־געלד, וואס ליגט, ווי א שווערע לאסט אויפ׳ן קליינהענדלער, און שטעלט זיך אויך אפ אויף די פערשארפטע עקזעקוציע ־ פארשריפטען און בנוגע דעם איינצופיהרן האנדעלס־ביכער. די צוויי לעצטע פעראָרדנונגען זענען עלול איינגאנצען ארונטערצושווענ־קען פון דער אייבערפלאך די קאלאניאל־הענדלער. ס׳איז אן אוממעגליכע זאך, אז א געוועלבער, וועלכער פיהרט א גרא־שענדיגען מסחר און איז נישט קיין גרויסער מומחה אין ענין בוכהאלטעריע זאל קענען פיהרן ביכער פון יעדן 5 גראשן לייזונג.

עס ענטוויקלט זיך א דיסקוסיע, אין וועלכער עס בעטייליגן זיך כמעט אלע אנוועזנדע. די רעדנער ווייזן אן אויף זייער קריטישער לאגע פון קאלאניאל־סוחר. אויב דער געוועלבער האט אמאל געבעטן אויף דעם איינעם שבת׳דיגן טאג, אין וועלכן ער האט געוואוסט, אז ער ווערט בעפרייט פון די „טעקע־מעג־שען", גענומען מען ביי איהם איצט אויך צו די דאזיגע „האפנונג", מ׳שטייגט גע־זאגט.

נאכדעם ווי די רעדנער־ליסטע ווערט אויסגעשעפט, ווערט אנגענומען פאלגענ־דע רעזאלוציע:

דער לאדזער יידישער קאלאניאל־קליינהענדלער ־ פעראיין, וועט ארויס־פיהרן אן אקציע צוזאמען מיט אלע אנדערע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס פאר אפשאפן די שטרענגע שטייער־גזירות און וועט גלייכצייטיג זיך אנשלי־סען אין דער אקציע פון פעראיין „לא־קאטאר" וועגן פערבילינערן דאס דירה־געלד. די נייע עקזעקוציע־פארשריפטען טארען נישט חל זיין אויף 3. און 4. קאטעגאריע האנדעלס־פאטענטען. וואס שייך פיהרן האנדעלס־ביכער, פאדערט דער קאלאניאל־הענדלער פעראיין, אז די פעראָרדנונג זאל אפגעלייגט ווערן, ביז צו דער ענטשיידונג פון העכסטן געריכט, צו וועמען עס האט זיך בשעתו געווענדעט די ווארשאווער צענטראלע.

גרעסערע אפצאהלן פאר אימפארט-ערלויבענישן

(§) לויט א פעראָרדנונג פון 2. אוי־גוסט איז פערגרעסערט געווארן דער אפצאהל פון איינפיהר פון געוויסע רויה שטאפן פון 6 פראמיל אויף 1 פרא־צענט, רעכענדיג פון דער ווערט־סומע פון דער סחורה, וואס ווערט פעסטגע־שטעלט דורכ׳ן מיניסטעריום.

דאס האנדעלס ־ מיניסטעריום שטעלט פעסט דעם ווערט פון דער סחורה אויך פו וואל אונבאגוועל אויפ׳ן יסוד פון די ביגעלעגטע פאקטורן מיט׳ן צושלאג פון 50 פראצ. צו דער פאקטור־סומע. און די קאסטן ווערן שוין ארייננגע־רעכנט די צאל און טראנספארט־קאס־טען.

—§—

אקאדעמיע צום 24. יארהצייט פון פרינץ פערער

(§) דעם 13. אקטאבער 1909 איז אין דער פארא מאנטזויק הינטער באר־צעלאנא דערשאסן געווארן דער שע־פער און אפאסטאל פון דער נייער וועלטליכער שול פראנץ פערער־גוארדיא.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן 24. יאהר־צייט ארדענט אן דער לאדזער פריידענ־קער־פעראיין דעם 41 אקטאבער א פייער־ליכע אקאדעמיע אין שטאט־ראט, אין וועלכער עס וועלן זיך בעטייליגן אלע קולטור־געזעלשאפטן אין לאדז און דער שפאנישער קאנסולאט אין ווארשא.

קופאן № 46
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ׳ם דאזיגן קופאן קאן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ׳ן יורי־קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט דינסטאג
פון 3 ביז 4 נאכמיטאג
פאר דער בעקוועמליכקייט פון די פראווינצער לעזער.

אן׳אויסערגעוועהנליכע פארשטעלונג!
זצהר חשוב׳ס געסט אין פילהארמאניע
זונטאג דעם 25־טען סעפטעמבער
אן׳אָוונט פון פרייד און פארגעניגן! וואס? רעקארד פון 1932!
פערזארגט אייך מיט בילעטן.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

אופדאלאשטש פון עדווארד זינדערמאן. — לארענץ און קרושע רעגולירט

(5) ווי מיר האבן שוין געמעלדעט, האט דאס געריכט צוליב דער אפאזיציע פון עטליכע קרעדיטארען פון מיכאל גלאזער געגען בעשטימען ארוו. מאקאוו אלס סינדיק פון זיין אופדאלאשטש, פערלענגערט דעם קוראטאר־טערמין אויף ווייטערע 15 טעג.

אויף דער פערזאמלונג פון די קרע־דיטארען איז ארוו. מאקאוו געוועהלט גע־ווארן 2 מאל מיט א מעהרהייט שטימען אבער עס איז אויך בעשלאסן געווארן צו וועהלען א צווייטן סינדיק פון צווי־שען די סוחרים.

נעכטן האט דאס האנדעלס־געריכט בעטראכט דעם ענין און בעשלאסן צו נאמינירן אלס סינדיק ארוו. טויאקאוו־סקי און אלס צווייטן סינדיק דעם פאבריקאנט קאנסטאנטי וואלטשאק.

* * *

דעמזעלבן טאג האט דאס געריכט פערעפענטליכט אן אופדאלאשטש עד־ווארד זינדערמאן, בעזיצער פון א האלץ סקלאד אויף ראקאטשינער 1.

* * *

אקציען־געזעלשאפט לארענץ און קרו־שע אין זגערזש האט אין יאהר 1929 בעקומען א נאדזאר אבער צוליב דעם וואס די פירמע האט אין געשעפט נישט געקאנט דורכפיהרן קיין סאנאציע, האט דאס געריכט איהר פערעפענטליכט אן אופדאלאשטש.

לעצטענס איז פארגעקומען א פערזאמ־לונג פון די קרעדיטארען פון דער גע־פאלענער פירמע, אויף וועלכע עס זענען געווען פערטרעטען 55 קרעדיטארען. דער פארשטעהער פון דער געפאלענער פירמע האט פארגעלעגט צו רעגולירן 20 פראצענט.

היות די מעהרהייט קרעדיטארען האבן אנגענומען דעם פארשלאג, אז דער [illegible] גלייכס אפמאך געשלאסן געווארן.

בקרוב וועט דאס געריכט בעטראכ־טען און עווענטועל בעשטעטיגן דעם אויסגלייך.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעציאל ־ ארצט פאר הערץ
און איזערליכע קראנקייטן
צוריקגעקעהרט
Cegi[illegible]iana 17, telef. 174-15.

2 פון 375

ארבייטער פון פשיגורסקי׳ס פאבריק האבן געוואונען די אורלויבען

(§) ווי מיר האבן שוין געמעלדעט, האבן 375 ארבייטער פון בריהער פשיגורסקי׳ס פאבריק פערקלאגט די פירמע אין ארבייטס־געריכט. נעכטן זענען פארגעקומען די ערשטע צוויי פרא־צעסן וועגן אורלויבען.

דער פארשטעהער פון פעראיין „פרא־צא", וואס איז ארויסגעטרעטן אלס בעפולמעכטיגטער פון די אנקלאגער האט בעשולדיגט די פירמע, אז זי האט מיט א כיון פראוואצירט א שטרייק, כדי זיך ארויסצודרעהען פון צאהלען די אורלוי־בען און פאר׳ן געלד, וואס זי האט זיך איינגעבראכט האט זי איבערגעטראגן די פאבריק פון בזשעזשינער 22 אויף זשעראמסקי 107.

דאס געריכט האט די ארבייטער צוגע־משפט דעם אורלויב, דער דאזיגער אור־טייל האט א פרינציפיעלע בעדייטונג, ווייל די פירמע וועט איצט מוזן צאה־לען אלע ארבייטער פאר אורלויב און דערצו מיט קאסטן.

Dr. med.
Ludwik RAPEPORT
UROLOG
ספעציעל נירן בלאז און אורין־קאנאלען־קראנקהייטן
האט זיך איבערגעצויגן
אויף ציגעל־גאס 8 טעל. 236-90
נעמט אן פון 9 ביז 1 און פון 6 – 8.

ערפאלג פון די טאבאק-גילזעס

א גרויסע פעראינטערעסירונג אין די קרייזן פון די רויכערער האט ארויסגע־רופן די נייע ערפינדונג די „טאבאק־גילזען", וואס ווערן אויסגעארבייט פון עכטע טאבאק־בלעטער. טויזנטער רוי־כערער האבן שוין איינגעזעהן די גרוי־סע מעלות פון די דאזיגע גילזען, וואס פערהיטען דאס געזונט און דערביי זע־נען זיי זעהר געשמאק.

די דאזיגע פוילישע ערפינדונג האט געפונען א גוטען אפרוף אויך אין אויס־לאנד, פון וואנען עס קומען כסדר אן בעשטעלונגען.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1914

היינט דינסטאג, דארפן זיך מעל־דען צו דער רעגיסטראציע אין מיליטע־ריש פאליציאישען ביורא פון מאגיס־טראט זאווארזקא 11 די יונגעלייט גע־בוירען אין 1914, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4 קאמיסאריאט און וואס זייע־רע פאמיליע־נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

M. N. O. P. R. S.

און פון 9 קאמיסאריאט מיט די אות־יות

P. R. S. Sz. T. U. W. Z. Ź. Ż.

טעלעפאן-געשפרעכן אויסער קאנטינגענט

ווערן נישט פערקלענערט

(§) ווי בעקאנט, איז פערקלענערט געווארן דער אפצאהל פאר דער אינס־טאלאציע פון טעלעפאן־אפאראטן. ווי עס אינפארמירט אונז אבער דער ליי־טער פו דער לאדזער פאסטא, וועט דער פערקלענערטער אינסטאלאציע ־ אפצאל ניט ארייננעמען די ליניעס, איף וועלכע עס האט א קאנצעסיע די „פאסטא", אזוי, אז אין לאדז וועט דער אפצאהל נישט קלענער ווערן. „פאסטא" ער־קלערט דאס דערמיט, וואס אין פוי־זען, למשל, קאסט די אינסטאלאציע ביז 500 זל. בעת אין לאדז קאסט זי נאר 150 ביז 175 זל.

די קלאגען, אז דער אפצאהל פאר געשפרעכן אויסערן קאנטינגענט און דער אפצאהל פאר ארבייטסלאזע זאלען פער־קלענערט ווערן, שטימען אויך נישט מיט דער ווירקליכקייט.

סעניארען-קאנווענט פון שטאט-ראט וועט בעשטי־מען מיטגלידער אין די שטייער-קאמיסיעס

(ב) היינטיגע וואך קומט נישט פאר קיין שטאט־ראט־זיצונג, דאגעגען קומט פאר א זיצונג פון סעניארען־קאנווענט, וואס וועט פעסטשטעלן די ליסטע פון די מיטגלידער אין די שאצונגס־קאמי־סיעס פון הכנסה־שטייער אין די 12 פי־נאנץ־אמטען.

די פאבריק פון „אלארט און רוסא"

שוין נעכטן געווען טעטיג

(§) נעכטן זענען די ארבייטער פון „אלארט און רוסא׳ס" פאבריק צוגע־טרעטן צו דער ארבייט אננעמענדיג די לוין־רעדוקציע פון 15 פראצענט, די די־רעקציע האט בלויז נאכגעגעבן די ארבי־טער א קליינע הנחה אין דער פארם פון א צוגאב־לוין אין דער הויך פון 12 פרא־צענט ביי א געוויסער ארבייט איבער דער נארמע.

אויך ביי „צעסורמאנט" האט מען די ארבייטער פערקלענערט די לוינען אויף 15 פראצענט.

אונזער באמבע-אטענטאט אויפ׳ן פעלד-מארשאל אייכהארן אין קיעוו

(3) (דערצעהלט פון א רוסישער טעראריסטקע)

ענדליך האט דער געהיימער קוריער פון דער קאמפס־ארגאניזאציע זיך דורכ־געריסן דורך דעם דייטשן קארדאן און האט אונז געבראכט פון מארוסיען עטליכע בריוו און א גאנצע רייה אד־רעסן וואוהין מיר קענען זיך מעלדן אין קיעוו.

סוף חודש מאי אין 1918־טען יאהר זענען מיר זאלבצפינפט ארויסגעפאהרן קיין קיעוו, מיטפיהרענדיג אויפרייס־מאטעריאלן, געווער, געלט און אן אייגענע פאס־ביורא.

דאס אלץ האבן מיר געדארפט דורכשמוגלען איבער דער גרעניץ אי־בער דעם דייטשן קארדאן, וועלכער איז געווען בעזעצט געדיכט מיט דיי־טשע שפיאנען. פאראויס איז געפאהרן באריס דאנסקאי, זיין אויפגאבע איז געווען צו ארגאניזירן דעם אריבער־שמוגלען זיך איבער דעם קארדאן.

אין קורסק האבן מיר בעדארפט קריגען מיט דער הילף פון דער פאר־טיי־ארגאניזאציע נאמענטליכע דורכ־גאנגס־שיינען אויפ׳ן סמך פון אונזערע געפעלשטע פעסער, האבן געצאלט שוין האבן אנגעגרייטע באהן־בילעטן כדי וואס ווייניגער זיך ווארפן אין די אויגען די שפיאנען אויפ׳ן וואקזאל.

אנקומענדיג אין קורסק, איז צו אונז געקומען אן אומבעקאנטער, שצהן־גע־קליידעטער הער אין פענסנע מיט א בייטש־שטעקעל אין דער האנט. מיר האבן קוים דערקענט, אז דאס איז דער חבר באריס דאנסקאי. ער האט אונז געבראכט באהן־בילעטן און דורכ־גאנגס־שיינען, איבער דעם דייטשן קארדאן.

דעם זעלבן טאג זענען מיר אין 2 גרופעס אפגעפאהרן אין בעזונדערע ציגען צו דער אוקראאינישער גרעניץ. כדי נישט דורכצופאלן מיט אונזער געפעהרליכען באגאזש האבן מיר די געווער און די דינאמיט אנגעטון אין ספעציעלע זעקלעך אויף זיך בלויז די פעסער־פאבריקעל מיט די שטעמפלען און בלאנקעטן האבן מיר בעהאלטן אין דאפעלטען דעק פון טשעמאדאן.

פאזע דער גרעניץ־ליניע, וואס האט דאן אפגעטיילט דאס ווייטע רוסלאנד פון דער אקופירטער אוקראאינא האבן זיך אנגעזאמעלט גרויסע מחנות פליטים פון ראטען־רוסלאנד, יעדער איינער האט געפיהרט מיט זיך די בעהאלטענע צירונג, גאלד, ברילאנטען און מזומן געלד. און יעדער איינער פון די פלי־טים האט אלץ מיט אנדערע קונצן געפרובט אויסבעהאלטן סיי פון די רויט־ארמעער און סיי פון די דייטשן די מיטגעפיהרטע אוצרות.

אין איינע פון די טונקעלע נעכט איז אונזער צוג אנגעקומען אויף דער גרעניץ־סטאציע. מיר זענען ארויס אויף א פרייער פעלד. דער רעגען האט גע־גאסן עמערסווייז. דארט האבן מיר אפגעווארט דעם צווייטן צוג מיט וועל־כן ס׳האט בעדארפט אנקומען די צווי־טע גרופע טעראריסטען פון דער אוק־ראאינישער קאמפס־דרוזשינע.

און אט אזוי זענען מיר געלעגען אין דרויסען עטליכע שעה אונטערן גוס־רעגען. אונזערע בגדים זענען אונז דורכגענעצט, אבער די הויפט־מורא אונזערע איז געווען, אז די דינאמיט זאל נישט ווערן קאליע פון נאסקייט.

מיר האבן אבער זיך נישט דער־ווארט אויף אונזערע חברים און זענען געצוואונגען געווען מיטצופאהרן צו־זאמען מיט א קאראוואן פון העכער 300 פוהרלעך, וועלכע האבן זיך בע־וועגט צו דער אוקראאינישער גרעניץ.

ערשט אויפ׳ן בעגינען זענען מיר אריבערגעקומען דאס שווערסטע, מיר זענען גליקליך אדורך די רעוויזיעס און מיר געפינען זיך שוין פון יענער זייט גרעניץ אונטער דער הערשאפט פון די דייטשע אקופאנטן.

מיר האבן זיך געזעצט אין צוג און זענען אנגעקומען אין קיעוו גענוי לויט דעם פאר־פלאן. אויפ׳ן וואקזאל האט עס געווימעלט פון די היידאמא־קישע און די דייטשע שפיאנען. יעדן פאסאזשיר בעטראכט מען שטרענג פון קאפ ביז די פיס. א סך פאסאזשירען האט מען פערהאלטן און דורכגעטרייסעלט. מיר זענען געווען מזל׳דיגער און מצן האט אונז נישט בעטשעפעט.

לענג אויס דער קרעשטשאטיק גאס זעהען מיר פלוצים מיט אויפשריפטן אונטערגעשטראכן מיט א פייל־צייכן: „צום שטאב פון פעלדמארשאל אייכ־הארן". אהינצו דארף מען געהן מיט דער אלעקסאנדראויער גאס דורך „ליפ־קי" און דאן קומט מען ארויס צו די אויסעגשטאטישע ווילעס, וועלכע זע־נען איצט פערנומען מיט די דייטשע שטאב־קווארטירען און זענען פון אלע זייטען ארומגעצוימט מיט שטאכל־דראט און פאטרולען. דארט געפינט זיך אויך דער פאלאץ פון העטמאן סקאראפאדסקי.

עטליכע שעה האבן מיר געבלאנ־דזשעט, זוכענדיג מארוסיא׳ס דירה לויט׳ן אדרעס. פון אווענד זענען מיר אריין ערגעץ איבערנעכטיגן, האבן דארט בעהאלטן אונזער באגאזש און האבן פון זיך ארונטערגענומען די זעקלעך דינאמיט.

אויפ׳ן בעגינען האבן מיר אויס־געזוכט מארוסיע׳ן. זי האט אונז אפגע־פיהרט אויף א געדונגענער דאטשע נים ווייט פון שטאט. די דאטשע איז איינ־גאנצען איינגעהילט אין גרינס און בוימער.

אויף צו מארגענס, האבן מיר זאל־בע־דריט זיך איינגעמאלדען דארטען. מארוסיא איז די בעל־הבית׳טע און איך מיט באריס דאנסקאי און סמאליאנסקי זענען צוגעוויזט קרובים.

מארוסיא האט גלייכצייטיג געדונגען פאר אונז נאך 2 דירות אין שטאט און א בעזונדערן צימער אין באיארקע, אויף יעדן פאל וואס קען פאסירן.

[illegible]

(דאס ווייטערע קומט)

ארימער שמש קריגט א ירושה פון 75.000.000 דאלאר

די ירושה איז פון א פערשטארבענעם ברודער-זוהן אנ'אלטען בחור פון לאס-אנדזשעלאס

לאדז פאלט ווידער מיט אן אויסערגעוועהנליכער ירושה, וואס עס האט בעקומען דער משמש פון ראדאשיצער רבי'ן.

דער עשר איז אזוי געווען:

ר' שלמה דאווידאוויטש איז א ייד קרוב זעכציג. וואוינט אין פאביאניץ און איז א קבצן אין זיבען פאלעס. ניט האבענדיג וואס צו טון, האט ער זיך גענומען צו שדכנות. דא האבען איהם אבער זיינע בונדת'ן זאיאדעט און געהאלטען אין איין שרייען: גיב אונז חתנים דעם טאטען ר' שלמה האט טאקי דאס הארץ וועה געטון, נישט איינמאל האט ער זיך צוזאמען מיט זיין אשת-חיל גוט אויסגעוויינט: פארוואס זיינען אנדערע, ווי אלע אנדערע טאטע-מאמע... אז ר' שלמה האט געזעהן, אז פון שדכנות וועט ער גאר נישט האבען, אויסער גאל-פלאצעניש, האט ער זיך מישב געווען און איז אריבערגעפאהרען קיין ראדאשיץ צום רבי'ן און זיך פאר איהם מתנצל געווען.

אויסהערענדיג שלמה'ן האט דער רבי איהם פארגעלעגט צו ווערען זיין משמש. ר' שלמה איז דערויף בעשטאנען און אומר ועושה, האט ער אהיימגעשריבען א בריף צו זיין בני-בית, ארויסשרייבענדיג אלץ פרטיות און צוזאגענדיג צו שיקען אהיים אויף פרנסה.

פון דעמאלט אן איז אוועק א קימאלן פון בערך 2 יאהר.

הענטיגען זונטאג איז שלמה'ס ווייב ארייגעפאלען אויף דער סטאנציע, וואו דער רבי שטעהט אין לאדז, און נישט טויט נישט לעבעדיג, געגעבען א געשריי:

— שלמה! מיר זענען נעהאלפען!

און איז געפאלען אין חלשות...

די ווייבער, וועלכע זענען גראד געווען ביים רבי'ן האבען גענומען די פערחלש'טע ראטעווען.

ערשט שפעטער האט שלמה'ס ווייב ארויסגענומען א פערלאקירטען קאנווערט און געגעבען דעם מאן. יענער האט מיט ציטערנדיגע הענד ארויסגענומען דעם בריף און לאזענדיג דעם ערשטען בליק, האט ער גענומען חלש'ן, אבער שוין פון פרייד און אט צוליב וואס:

מיט בערך 30 יאהר צוריק איז אוועק פון קאווגע קיין אמעריקא דער דעמאלט 18-יעהריגער מאטעל דאווידאוויטש, שלמה'ס א ברודער-זוהן.

אריבערקומענדיג קיין ניו-יארק, איז מאטעל געווארען א צייטונגס-פערקויפער, שפעטער פעדלער. אפשפארענדיג א פאר דאלאר, האט ער זיך געעפענט א קליין געשעפטעל פון זייגערלעך, דאס געשעפט איז גוט אוועק און מאטעל האט זיך געעפענט פיליאלעס אין לאס-אנדזשעלאס און צום סוף די צענטראלע טאקי אריבערגעטראגען קיין לאס אנדזשעלאס.

אז מאטעל האט שוין געהאט ליגען אין די בענק געלד און זיין נאמען איז געווארען פון טאג צו טאג בערימטער, האט ער זיך משנה שם געווען אויף מאריס האראוויטש און אויפגעהערט צו שרייבען קיין „ייראפ“ בריף. שפעטער איז אויסגעבראכען דער קריג און פון מאטע-מאריס איז אפגעהיישט געווארען יעדער שפור.

מאריס'עס קאפיטאלען האבען זיך ווייטער פערגרעסערט און ער איז געווארען א פיל-פאכיגער מיליאנער, אבער חתונה האבען האט ער נישט געוואלט און אזוי ער פערבליבען א אלטער קאוואליר.

מיט 6 חדשים צוריק איז מאריס קראנק געווארען, ליגענדיג אויפ'ן טויטבעט, האט ער ארייגערופען א נאטאר און געמאכט א טעסטאמענט. אפשרייבענדיג א גרויסען טייל פון די קאפיטאלען א סומע פון 75.000.000 דאלאר, וועלכע געפינט זיך אין א לאס-אנדזשעלאסער באנק, פאר'ן פעטער שלמה. אין א פאר טעג ארום איז מאריס געשטארבען.

דער אמעריקאנער קאנסול אין ווארשא האט גענומען דורך בריף אויפזוכען די משפחה דאווידאוויטש. צווישען אנדערן האט ער זיך קאמוניקירט מיט דער בעקאנטער ווילנער האנדווערקער-טוערין פרוי דאווידאוויטש, די לעצטע האט אנגעוויזען, וואו עס געפינט זיך דער פעטער שלמה. דער קאנסול האט תיכף ארויסגעשיקט א בריף צו שלמה'ן, ער זאל איהם צושטעלען די דאקומענטען. כדי צו קענען זיי אריבערשיקען קיין לאס-אנדזשעלאס. איצט טומעלט זיך איז לאדז מיט דעם קומענדיגען מיליאנער.. הלואי, ער זאל האבען א בעסער מזל פון אלע ביז אהעריגע ירושה-מיליאנערן..

למד-רייש

איטאליענישע סוחרים אין לאדז ווערען בעפאלען פון דריי לאבוזעס

זיי רעכענען זיך אבער מיט זיי בלוטיג אפ

(§) אין האטעל „קלוקאס“ אויף ציגעל גאס שטעהן שוין איניגע טעג איין איניגע איטאליענישע סוחרים.

נעכטען, 10 אוונד, בעת די איטאליענער האבען צוריקגעקעהרט פון דער גאס, זענען זיי אויף קילינסקי פערהאלטען געווארען דורך 3 מאנסלייט, וואס האבען זיך לוסטיג געמאכט אויף זייער חשבון. עס איז ענטשטאנען אן אינצידענט און אין רעזולטאט האבען די 3 פערזאנען גענומען שלאגען די פרעמדע סוחרים. די איטאליענער האט אזא נאכטפריינדליכקייט ארעגעבראכט אין גרימצארן, און נישט לאנג געטראכט, האבען זיי ארויסגעצויגען שטילעטע און מיט'ן גאנצען טעמפעראמענט פון איטאליענער פון דרום זיך געווארפען אויף זייערע אנפאלער און זיי שווער פערוואונדעט. אין א שווערען מצב האט מען פאטאטאוויטש אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא און אין ראדאגאשטש. זייערע נעמען זענען קאזשימיעז קלאפוט (קילינסקי 30), יאן סלוסארש (11 ליסטאפאדר 70) און יאן פאוולאק, א רוס, (11 ליסטאפאד 90).

דער 5. פאליציי-קאמיסאריאט פיהרט אן אויספארשונג.

—§—

פאר איין געשריי 6 חדשים תפיסה

(§) דעם 27 מאי איז אין קלוב פאר ארבעטסלאזע אין באיני פארגעקומען א מיטינג און מיטען דער רעדע האט פעליקס וואיטשעכאווסקי געמאכט אנ-אנטי-מלוכה'שען אויסרוף. נעכטען איז וואיטשעכאווסקי געשטאנען פאר'ן קרייז געריכט און איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה און צו פערלירען די רעכט אויף 10 יאהר.

צובראכען א האנד

(§) יחזקאל מילשטיין (סקלאראווא 9) איז, געהענדיג נעכטען אויפ'ן יודישען בית-עלמין, אומגעפאלען און צובראכען די לינקע האנד. ער איז אפגעפיהרט געווארען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

10-יעהריגער ברודער-מערדער

צוליב מאנגעל אין בעווייזען ווערט ער בעפרייט

(§) דעם 4. פעברואר האט זיך אין דארף איזאבעלין, אין דער וואוינונג פון אנדזשע פאלימאנסקי, אפגעשפילט א בלוטיגע טראגעדיע און ס'איז ערמארדעט געווארען דער 8-יעהריגער פאלימאנסקי דורך זיין אייגענעם ברודער, דעם 10-יעהריגער יאקוב.

ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, איז יאקוב ארויפגעקראכען אויף דער שאנק, פון וואנען ער האט געוואלט אראפנעמען דעם „קאטעכיזם“. ביים ארויפקלעטערן איז אראפגעפאלען דער אנגעלאדענער רעוואלווער, וואס האט אויסגעשאסען און די קויל האט דערהרג'עט דעם 8-יעהריגען הענריק. צוליב מאנגעל אין בעווייזען איז יאקוב בעפרייט געווארען.

—§—

שיכורים שלאגען א פאציענט

גאנצע חברה אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט

(§) אין דער וואוינונג פון יוזעף לומשטיניסקי (קילינסקי 162) איז פארגעקומען א פערוויילונג מיט בראנפען און פערבייסענס. אז דער עולם האט שוין געהאט אויסגעלערינט די פלעשלעך, האט מען זיך אריבערגעטראגען אין נאהענטען רעסטאראן און גענומען ווייטער טרינקען. אינצווישען האט אויסגעבראכען א געשלעג און די געסט האבען זיך געווארפען שלאגען לומשטינסקי'ן. אויף די געשרייען איז אנגעקומען א פאליציאנט, וועלכער האט געפרובט אלעמען פערהאלטען. דא איז אבער געשעהן אן אויסטערלישער פאל, אנשטאט צו פערטיידיגען דעם פאליציאנט, האט לומשטינסקי זיך אויך געווארפען אויף איהם מיט די פויסטען. צו הילף דעם פאליציאנט איז אנגעלאפען נאך א פאליציאנט, ווען עס איז געלונגען די חברה-לייט אפצופיהרען אין קאמיסאריאט.

—§—

6 חדשים תפיסה פאר געבען פאלשע וועקסלען

(§) פאר'ן קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען וולאדיסלאוו מאטשאק, וועהרענדיג בעשולדיגט אין געבען דער פירמע ל. טיבער א פאלשען וועקסעל אויף 600 זל. מאטשאק איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה מיט א בעדינג, אז אויב ער וועט בעצאהלען דער פירמע דעם שאדען וועט אים די שטראף געשענקט ווערען.

צוויי שרפות

שאדען בעטרעפט 15 טויז. זל.

(§) די לאדזשער פייערלעשער זענען נעכטען ארויסגערופען געווארען צו א שרפה אין דארף פעליקשין, אונטער אנדזשעיאוו, ביי אנטאני ראקאשעווסקי, מיט'ן רויך איז אוועק דאס הויז מיט די סטאדאלעס. דער שאדען בעטרעפט 500 זל.

— אין דארף קשיוויצע, אונטער קאנסטאנטין, איז בעת א שרפה ביי ארנאלד פינקאווסקי פערברענט געווארען דאס הויז און תבואה-שפייכער, דער שאדען בעטרעפט 10.000 זל.

אין ביידע פאלען איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען די סבה פון דער שרפה.

בעליידיגט דאס שטאט-געריכט

וועט ער שב'ען 6 חדשים אין תפיסה

(§) דעם 25. יוני איז דורכ'ן שטאט געריכט בעטראכט געווארען א פראצעס געגען דעם 33-יעהריגען יאן ליסאווסקי. נאכ'ן ארויסטראגען דעם אורטייל, האט ליסאווסקי אויסגעדריקט זיך מיט בעליידיגענדע ווערטער געגען געריכט.

נעכטען איז ליסאווסקי געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט, ער איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה.

==§==

יודישער יונגערמאן בעקומט א שגעון-אנפאל

(§) די איינוואוינער פון פאמארסקא 41 זענען נעכטען אויפגעציטערט געווארען פון די מורא'דיגע געשרייען, וועלכע האבען זיך דערטראגען פון ווינשטיין'ס וואוינונג. נאכ'ן אויפברעכען די טיר האט זיך ארויסגעוויזען, אז ווינשטיין האט בעקומען א שגעון אנפאל, האט רעמאלירט די גאנצע שטובען-איינריכטונג. פאגאטאוויע האט ווינשטיינ'ען אפגעפיהרט אין זאמעל-פונקט אויף זאקאנטנא גאס.

==§==

3.754 קלאוזולעס אין חודש אויגוסט

(§) אין משך פון חודש אויגוסט זענען איינגעפלאסען אין שטאט-געריכט 2.628 ציוויל-אנקלאגעס. ערלעדיגט זענען געווארען 1,104. סך-הכל איז אין בערטעבליבען צו ערלעדיגען דעריין אויך פון חודש יולי — 8,793 אנקלאגעס. אין דערזעלבער צייט זענען איינגעפלאסען— 8.793 אנקלאגעס. אין דער זעלבער צייט זענען איינגעפלאסען — 3.754 אנקלאגעס אויף קלאוזולעס. שטראף-פראצעסען זענען איינגעפלאסען — 2.894, ערלעדיגט זענען געווארען 2.486.

אין געריכט פאר מינדעריעהריגע זענען איינגעפלאסען 51 אנקלאגעס.

—§—

אויטא-ארגיעס

(§) אויף פעטריקאווער גאס איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון א אויטא די 27-יעהריגע אירא ניננבערג. אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

טעלעגראמען

די שווייצארישע פרעסע וועגען אריבערטראגען די רעוויזיאניסטישע צענטראלע קיין גענף

גענף. דער „זשורנאל דע זשענעוו“ ברענגט אונטער'ן קעפעל א נייער איבערנאציאנאל אין גענף א מעלדונג וועגען דעם בעשלוס פון דעם ווינער רעוויזיאניסטען-קאנגרעס אריבערצוטראגען אין אנהויב 1933 די עקזעקוטיווע פון פערבאנד קיין גענף.

דער דאזיגער בעשלוס, שרייבט די איינפלוסרייכע צייטונג, האט צום יסוד א פאליטישע אידעע. פון לאנג אן האַרפען די רעוויזיאניסטען פאר דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אז זי בעטראכט דעם ציוניזם אלס יודיש-ענגלישע אנגעלעגענהייט, און אז זי פעראינטערעסירט זיך נישט געניגענד מיט'ן ציוניזם די איבעריגע וועלט זיי דארפען אויך פאר דער עקזעקוטיווע, וואס זי האט געמאכט די ענגלישע שפראך פאר די אפיציעלע שפראך פון ציוניזם. זיי גלויבען, אז האבענדיג דעם זיץ אין גענף, וועלען זיי האבען א גרעסערע אויסשטעלונג אין דער גארער וועלט און אז זיי וועלען אוועקנעהמען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג איהר בריטישען כאראקטער. (י.ט.א.)

דער קערפער פון פראפ. באריס שאץ נאך נישט געבראכט צו קבר ישראל

ניו-יארק, (י.ט.א.) דער בעקאנטער יודישער מאלער שאול ראסקין האט פערעפענטליכט אין ניו-יארקער „טאג“ א בריף, אין וועלכען ער טיילט מיט מיט גרויס פערביטערונג, אז דער קערפער פון פראפ. באריס שאץ, וועלכער איז מיט א האלב יאהר צוריק געשטארבען אין דענווער (קאלאראדא) איז נאך ביז היינטיגען טאג נישט געבראכט געווארען צו קבר ישראל.

דער פערבאלזאמירטער קערפער ליגט די גאנצע צייט אין א צימער פון אן ארטיגער לויות-אונטערנעהמונג, ווייל עס פעהלען נאך אלץ די נויטיגע פאנדען, כדי איבערצופיהרען דעם קערפער קיין ארץ-ישראל.

אין צוזאמענהאנג מיט דער מיטהיילונג האט דער סעקרעטער פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע מאריס מרגליות פערעפענטליכט אן ערקלערונג, וואס שטעלט פעסט, אז די פארבערייטונג איבערצופיהרען דעם קערפער פון באריס שאץ קיין ארץ-ישראל ווערען געמאכט אין פערשטענדיגונג מיט'ן זוהן פון פערשטארבענעם בצלאל שאץ און הסכם מיט די וואונשען פון דער משפחה.

אלע קאסטען וועלען געדעקט ווערען דורך דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מייסטערשאפטען פון „מכבי“ אין פוילען

ווארשא, (יט"א) דעם 24. און 25 סעפטעמבער ד. י. וועלען אין לעמבערג פארקומען לייכט-אטלעטישע מייסטערשאפטען פון „מכבי“ אין פוילען. די מייסטערשאפטען ווערען ארגאניזירט דורכ'ן יודישען ספארט-קלוב „דרור“ אין לעמבערג. דער פראגראם נעמט ארום אלע לייכט-אטלעטישע ספארט-קאנקורענצען פון פרויען און מענער. אין די מייסטערשאפטען-שפילען קענען זיך בעטייליגען בלויז קלובען, וועלכע געהערען צום מכבי-פערבאנד. דער זיגער וועט בעקומען דעם טיטול מייסטער פון „מכבי“-פערבאנד פאר'ן יאהר 1932, ווי אויך דעם וואנדער-בעכער פון דער רעדאקציע „נאוו דזענניק“.

דעם 25-טען סעפטעמבער ה.י. וועט פארקומען אויף א שטח פון 100 קמ. א ראווערען-געיעג פון „מכבי“-פערבאנד אין לאדזער קרייז. דער סטארט וועט פארקומען אין פאביאניץ. דער זיגער וועט בעקומען א בלוי-ווייסע לענטע מיט'ן אויפשריפט „יודישער ראווערען-מייסטער אויפ'ן יאהר 1932“.

עס זענען פאראויסגעזעהן א רייהע אנדערע אויסצייכנונגען. אנמעלדונגען ווערען אנגענומען ביז'ן 22-טען סעפטעמבער.

—:§:—

געשטארבען דער וויצע-פרעזידענט פון דער בעלגישער ציוניסטישער פעדעראציע

אנטווערפען, (יט"א) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 35 יאהר דער וויצע-פרעזידענט פון דער בעלגישער ציוניסטען-פעדעראציע חיים ליפשיץ.

דער פערשטארבענער איז געווען א לענגערע צייט רעדאקטאר פון דעם ציוניסטישען ארגאן „התקוה“ און אנפיהרער פון דער ציוניסטישער פארטיי אין בעלגיע.

Dr. ZIOMKOWSKI
chor. skórne, wener. i moczopłciowe
6-go SIERPNIA 2
Przyjmuje od 8—8.30 r., od 2—4 i od 7.30—9 w. w niedzielę i św. 10—1 p.p
Dla niezamożnych ceny lecznic.
Dla pań oddzielna poczekalnia.

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקייט
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12 tel. 175-10
נעמט אן פון 11-1 און פון 7-8 אוו.

Dr E. Gutman
קינדער-קראנקייטען
Gdańska 26, tel. 173-00
צוריקגעקומען

Dr. Ludwik Falk
הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נאווראט 7 טעל. 128-07
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

ליבע און קייטען

גרויסער סענסאציאנעלער ראמאן פון דער נאהנטער פערגאנגענהייט

(84-טע פארזעצונג)

שטאהל האט זיך ארויפגעכאפט אויף א בארג, געבען וועלכען עס האט זיך געפינען א טיפער אפגרונד; דער דאזיגער בארג איז פון דער נאטור אויס געווען ארומגערינגעלט מיט א שטיינערנער באריערע.

דא האט ער זיך אפגעשטעלט, ערווארטענדיג מארקוס'ן.

— ער מוז מיר ברענגען פון איהר א נאכריכט — האט ער געמורמעלט צו זיך — איך מוז וויסען, וואס איז געשעהן מיט רעגינא'ן.

זינד זי האט פערלאזט דאס משוגעים-הויז פון דאקטאר פארבער, געפינט זי זיך אין דער היים ביים פאטער און דאס איז דאס ערגסטע.

אין דער היים געפינט זי זיך אונטער דער אויפזיכט פון פרוי דיבעל, די דאזיגע פערדעכטיגע פראנצויזין אין סולקאווסקי'ס געליבטע.

זי פיינט זי אודאי.

איך וואלט מיט איהר שוין לאנג א סוף געמאכט, אבער אין סולקאווסקי'ס הויז טאר איך קיין פערברעך נישט בעגעהן.

ניין! זאל סולקאווסקי קיינמאל נישט קענען זאגען, אז איך האב אמאל אויסגעהויבען געגען איהם דאס געוועהר. איך וועל דאס אויסמיידען, ווי לאנג עס וועט זיך נאר לאזען.

אבער עס דאכט זיך מיר, אז איך הער טריט.

— מארקוס! מארקוס! — האט שטאהל א געשריי געטון, דערזעהענדיג א שלאנק געשטאלט פון א יונגען מענש, וואס איז געגאנגען גלייך צו דעם בארג, אויף וועלכען שטאהל איז געשטאנען.

— פיהרער, דאס ביזטו? — האט מארקוס געזאגט, צואיילענדיג זיך. — ווי גליקליך איך בין, וואס איך געפין דיך אויסענוועניג פון דער הייל.

איך האב מיט דיר צו רעדען וויכטיגע זאכען און עס איז גוט, וואס קיינער קען אונז נישט הערען.

— מארקוס, האסטו זי געזעהען? מיין טייערסטע? ווי אזוי, זעהט זי אויס. אודאי בלייך און טרויעריג. יא, קען זי דען אנדערש אויסזעהן נאך אזוי פיל איבערלעבונגען.

זיי האלטען זי ווייט פון מיר. ער וויל זי צווינגען חתונה צו האבען מיט א מענש וועלכען זי האט פיינט. איז נישט אמת. אז ליובאר און סולקאווסקי זענען די בעסטע גוטע פריינד?

— פריינדשאפט — האט מארקוס טרויעריג געזאגט. — עס וועט נישט לאנג דויערען און זיי וועלען זיין נאך בעהנטער צווישען זיך ווי פריינד.

— מארקוס, דו איבערראשט מיך. דו האסט זיך געמוזט בדערוויטן עפעס שרעקליכעס. איך זעה, אז דו ביזט נידערגעשלאגען. זאג מיר, פריינד, ברודער, וואס עס הערט זיך נייעס אין ביעלסק. וואס עס הערט זיך אין סולקאווסקי'ס הויז און וואס מאכט מיין רעגינא?

— גרייט זיך צו, פיהרער, צו הערען, שרעקליכע זאכען.

— זי לעבט דאך אוראי! זי איז דאך געוויס נישט געשטארבען!

— בערוהיג זיך, פיהרער. רעגינא לעבט, אבער צי זי וועט מארגען לעבען, דאס איז א פראגע.

— זי איז קראנק, זעהר קראנק? א, מיין ארים מיידעל. בלויז איך אליין קען זי געזונד מאכען.

— פיהרער! זי איז נישט קראנק — האט מארקוס געזאגט.

— ווי אזוי זאל איך זיך דאס ערקלערען. דו האסט דאך געזאגט, אז עס איז א פראגע, צי זי וועט נאך מארגען לעבען, און דאך איז זי גארנישט קראנק.

— ווייל זי אליין וועט זיך פערקירצען דאס לעבען, אויב זי וועט נישט קענען אויסמיידען דאס, וואס עס ערווארט זי.

שטאהל'ס אויגען האבען א ווילדען קוק געטון אין דער לופטען.

— מארקוס — האט ער געזאגט מיט א פערשטיקט קול — איך האב א שרעקליך פערגעפיהל. אז מען וויל מיין רעגינא'ן צווינגען חתונה צו האבען מיט דעם פערהאסטען מענש. זי וויל בעסער ענדיגען איהר לעבען, איידער מסכים זיין אויף אט דער חתונה.

— מ'האט זי שוין געצוואונגען — האט מארקוס געזאגט, נעמענדיג שטאהל'ן פאר דער האנט.

זיי א מאן און בעהערש זיך. דו ביזט ביז-איצט געווען א מוסטער פון דרייסטקייט און קאלטבלוטיגקייט.

דער חתונה-קאנטראקט איז שוין אונטערגעשריבען. רעגינא האט זיך לענגער נישט געקענט ענטקעגענשטעלען, ווייל דער פאטער און מאדאם דיבעל האבען זי כסדר געפייניגט.

מארגען קומט שוין פאר די חתונה.

אין זעלבען מאמענט האט שטאהל א כאפ געטון די ביקס, האט זי ארומגענומען מיט ביידע הענט און האט זיך אראפגעלעזען פון בערגיגען וועג.

אבער מארקוס איז שנעל צו איהם צוגעשפרונגען, האט איהם ארומגענומען מיט ביידע הענט פאר'ן האלז און האט איהם געפרובט אפהאלטען.

— נישט אזוי האסטיג, פיהרער, ווייל דו וועסט אלץ קאליע מאכען. עס איז נאך דערוויל נישט מארגען און רעגינא איז נאך אלץ נישט ליובאר'ס פרוי.

מיר האבען נאך 24 שעה צייט. מיר קענען נאך רוהיג א טראכט טון, וואס מען דארף טון.

— זאל טראכטען דער. וואס פיהלט נישט קיין חצות טאג, וואס צורייסט מיר ס'הארץ. איך וואלט, מארקוס, בעסער געוואלט הערען א טויט-אורטייל אויף מיר, איידער די נייעס, אז מיין רעגינא געהט הערען די פרוי פון אן אנדערע'ן.

— ניין! ניין! איך קען דאס נישט איבערטראגען און איך וועל נישט דערלאזען צו דעם.

און אויך דו, מארקוס. דארפסט צו דעם נישט צולאזען. דו ביזט פערפליכטעט זי צו פערטיידיגען.

— איך ברענג דיר טויזענד גרוסען פון רעגינא'ן און די פערזיכערונג, אז זי וועט קיינמאל נישט אריבערטרעטען דאס חתונה-צימער מיט ליובאר'ן.

זי האט מיך געבעטען, איך זאל איהר עפעס איבערלאזען אלס אנדענק.

— און וואס האסטו איהר געקענט איבערלאזען?

(פארזעצונג קומט)

Lodzer Tageblat — № 221 — לאָדזשער טאָגעבלאַט

ווינטיג פאַר עקספּאָרטערען קיין ארץ-ישראל

ת ל-א ב י ב, (יטא) די פּאַלעסטיניש-פּוילישע האַנדעלס-קאַמער אין תל-אביב לענקט די אויפמערקזאַמקייט פון די קרייזען, וואָס זענען פאַראינטערעסירט מיט עקספּאָרט קיין א״י, אַז דער אינהאַלט פון די פאַקטורען אויף די סחורות, וואָס ווערען אַרויסגעשיקט קיין א״י דאַרף לויט דער לעצטער פאַראָרדנונג פון דער א״י רעגירונג בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן ענגלישען קאָנסולאַט, דורך אַ האַנדעלס-קאַמער אָדער דורך אַ באַנק-דירעקטאָר פון עקספּאָרטירענדען לאַנד. אין פאַל פון פערקויף „צ.י.ף.״ דאַרפען אין דער פאַקטורע אַנגעוויזען ווערען די פערפּאַקונגס און טראַנספּאָרט - קאָסטען. עקספּאָרטערען, וועלכע וועלען נישט אָפּהיטען די דאָזיגע פאָרשריפטען, וועלען זיך אַנשטויסען אויף שוועריגקייטען ביים פאַרצאָלען די סחורות.

קלאַנגען וועגען די דימיסיע פון סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר סאָקאָלניקאָוו

ל אָ נ ד אָ ן, (יט״אַ) דאָ האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן סאָקאָלניקאָוו (אַ יוד) איז אָפּגערופען געוואָרען פון זיין אַמט. די קלאַנגען האָבען זיך ביז איצט נישט בעשטעטיגט. סאָקאָלניקאָוו איז צוריקגעקומען פון אורלויב און האָט איבערגענומען זיין אַמט.

ווי מען טיילט אָבער מיט, וועט סאָקאָלניקאָוו אין קורצען איבערנעמען אַן אַנדערן וויכטיגען אַמט.

אַדאָלף מענזשו אין בערלין

דער בערימהטער פראַנצויזיש-אַמעריקאַנער פילם-שוישפּילער ווערט אין דייטשלאַנד רעזידענץ בעגריסט דורך אַ „שופאַ״.

די היטלעריסטען-אַקציע געגען די יודישע דאָקטוירים אין דייטשלאַנד

ב ע ר ל י ן, (יט״אַ) דער היטלעריסט ד״ר קאַנטי האָט אויף דער לעצטער זיצונג פון פּרייסישען לאַנדטאַג אינטערפּעלירט די רעגירונג, פאַרוואָס אין אין שטאָטישען שפּיטאָל בערלין-נויקעלן בעשעפטיגט דער פּוילישער יוד ד״ר קאַסט און אין סאַנאַטאָריום „וואַלדהויז״ איז בעשעפטיגט דער אונגאַרישער יוד ד״ר ראָבערט קלאָפּשטאָק. די היטלעריסטישע פראַקציע פאָדערט צו בעזייטיגען די יודישע דאָקטוירים און בעשעפטיגען אויף זייער אָרט דייטשע דאָקטוירים.

די אויסטראַלישע רעגירונג איבערגענומען דעם פּראָטעקטאָראַט איבער׳ן מאָנאַש-וואַלד אין א״י

מ ע ל ב ו ר ן, (יטא) אין סידנעי איז פאָרגעקומען אַן אַקעדעמיע געווידמעט דער גרינדונג פון אַ מאָנאַש-וואַלד אין א״י צום אָנדענקען פון פאַרשטאָרבענעם פיהרער פון אויסטראַלישען מיליטער אין וועלט קריג גענעראַל סער דזשאָן מאָנאַש, וועלכער איז געווען אַ יוד און אַ פריינד פון א״י אויפבוי. דער גובערנאַטאָר פון ניו-זיד-וועלס האָט איבערגענומען דעם פּראָטעקטאָראַט איבער דעם מאָנאַש-וואַלד און האָט פערעפענטליכט אַן׳ענטשפּרעכענדען אויפרוף צו דער בעפעלקערונג. עס איז אויך ערהאַלטען געוואָרען בעגריסונגס-דעפּעשען פון זשאַרזש פּירס.

Dr. A. MAZUR

צוריקגעקעהרט

קלאַנג

Grand-Kino

עפענונג פון סעזאָן! היינט ר׳וועלאַציע-פּרעמיערע! ענדליך פון היינט אויפ׳ן עקראַן אַ פילם. וואָס איז געוואָרען די גרעסטע קינאָ-סענסאַציע, וואָס שטייגט איבער אַלץ פון ביז אַהער

„דר. יעקיל און מר. הידע״

אַ דראַמע פון אַ דואַליסטישע פערזענליכקייט לויט סטעווענזאָנס נאָוועלע. די רעזשי פון רובין מאַמוליאַן, דער שעפער פון „גרויס-שטעטישע גאַסען״

אין דער הויפּט ראָלע: דער געניאַלער אַרטיסט Frederic March און די פּאַרטנערקע Mirjam Hopkins דער שפּיץ פון דראַמאַטישער שפּאַנונג, עמאָציעס און טעכניק, נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען זענען די פּרייזען נישט טייערער. פּאַס־קאַרטע און הנחה בילעטען נישט גילטיג ביזן 26 ד. ח. אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג פילם צייכען גראָטעסק און פילם אַקטואַליטעטען.

ערשטער קלאַנג-קינאָ אין לאָדז

„SPLENDID“

נאַרוטאָוויטשאַ 20

ה יי נ ט און ווייטערע טעג — א. נ. —

„גהינום פון דער פרוי״

פּאַראַמאָונט-פילם אויפ׳ן יאָהר 1933. רעזשי: מאַריאַ גערינג דער בעריהמטער פּיאָנער פון סאָוויעטישען אַוואַנגאַרד. אין דער הויפּט-ראָלע

SYLWIA SYDNEY

די העלדין פון די גרויסשטעטישע גאַסען אין די אַמעריק. טראַגעדיעס. איבריגע ראָלען: Gene Raymond i Wynie Cibson אויסערן-פּראָגראַם פּאַראַמאָונט-זשורנאַל. אָנהויב פון סעאַנס 4 נ.מ.

RAKIETA

שענקעוויטשאַ 40, טעל. 141-22

היינט און די ווייטערדיגע טעג!

„פרעמדע מעגען קושען“

אין דער הויפּט-ראָלע Norma Shearer אין דער הויפּט-ראָלע

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

„CORSO“

ה יי נ ט און ווייטערע טעג! דאָס גרעסטע ווערק פון פּוילישער פּראָדוק.

„די צעהן פון פּאַוויאַק״

העלדישע עפּאָכע פון די פּרייהייטס-קאַמפּען אין 1906. הויפּט-ראָלען: איבריגע ראָלען Adam Brodzisz, Bogusław Samborski Karolina Lubieńska, Zofja Batycka i Jô_ef Węgrzyn. פילם וואָס האָט געשלאָגען דעם רעקאָרד פון ערפאָלג. אויסערן פּראָגראַם: פּאַרס: „אַך, די אויערען״. און פילם-אַקטואַליטעטען

לשמוע אל הרינה ואל התפילה!

די ימים-נוראים, ראש-השנה, יום-כפור און סוכות ווערט געדאַווענט

אויף נאַרוטאָוויטשאַ 3

„היגיענאַ״-זאַל פּראָנט 1-טער שטאָק

די בעסטע חזנים מיט אַ גוט איינשטודירטן כאָר

ביליגע פּרייזען. ביליגע פּרייזען

עלטערן!

בעפאָהר איהר פערשרייבט אייער קינד אין אַ חדר צום נייעם שול-יאָהר 1932/33 בעזוכט דאָס חדר

„תורה ודת״ עם גן ילדים

פּלאַץ וואָלנאָשטשי (ניי שטאָט) 6

בעקענט אייך מיט זיין סדר הלימוד און אופן פון ערציהונג, וועט איהר זעהן, דאָס „תורה ודת״ איז דאָס איינציגע מוסטערהאַפטע ערציהונגס-אַנשטאַלט פאַר אייער קינד סיי אין למודי קודש סיי אין למודי חול. אינפאָרמאַציעס און איינשרייבונגען פון נייע תלמידים פון 10—1 טעגליך. קינדער פון 4—8 יאָהר ווערען אַהיים געפיהרט דורך אַ ספּעציעלען מענש.

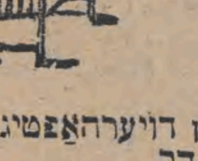

די בעוואוסטע

פעלד-בעטען „PALMA-PATENT“

אָס זענען אַלעמען בעקאַנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר

ווי אויך לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאַטראַצען

געבעטע, שאַטקאַוז, סאָנאַדיסקען, קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24 טעל. 131-85

הורט דעטייל

Zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P.

„Kursy Fortepianowe”

Heleny Aronson - Winnikowowej, absolwentki konserwatorjum paryskiego (Lazar Levy-Cortot)
pod kier. art. **prof. Józefa T_rczyńskiego.**
Klasy: fortepian, solfegio, zasady i inne przedmioty. Solfegio podług najnowszej metody prof. **R. Thibergeà (konserwatorjum paryskie).**
Specjalne komplety dla dzieci od lat 5. Zapisy przyjmuje kancelarja kursów przy ulicy Sienkiewicza 53, tel. 184-07, w g. od 1—12 i 4—5

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej Wśród Żydów w Łodzi
POMORSKA № 46/48, TEL. 163-80.

אָפּטיילונגען: מעכאַנישע, עלעקטראָטעכנישע און וועבעריי.

אָנמעלדונגען פון קאַנדידאַטען אויפ׳ן ערשטען קורס און די פּאַראַלעל-קלאַסען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון דער שול טעגליך פון 10 ביז 2 נאָכמ.

פאָטאָגראַפישע אַטעליע

אויפנאַהמעס צו מאַטריקולען אין פּעסער נור 1 זל. 6 שטיק רעטושירט ברויגע פאַרב ווי אויך פּאַס-קאַרטען אויפנאַמע צו ביליגע פּרייזען. איך נעמע אָן צו קאָפּירען און ענטוויקלען פון ה׳ L. LAKS זשעראָמסקיעגאָ 84 צופאָהר טראַמוויי נ: מיט 8, 5, 6, 16 און 9

פריזיר-אַנשטאַלט

פּיעטריקאָווער 60 אין הויף

צוליב׳ן הערשענדען קריזיס זענען די פּרייזען בעדייטענד ערנידריגט: ראַזירען מיט קעלניש וואַסער 30 גר., שערען 50 גר., קאָפּ שבן 40 גר. אין דאַמען-סאַלאָן: קעמען-יואַל., קאָפּ-וואַשען 1 זל.. מאַניקיר 60 גראָשען.

כ בעט זיך איבערצייגען.

א יונגעל

פון אַנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין קאַרט-געשעפט קלאָץ און בריש, נאָוואָמיעסקאַ 4.

פערלוירען געוואָרען אַ פּראָטעסט אויף 100 זל. אויסגעשטעלט סערליס אַלטער-מאַרק 6. זשירע לייב סערליס. דאַטום פון 28/6 ביז׳ן 25/7. אָפּגעבען לייב גלאָווינסקי נאָוואָמיעסקאַ 21

שדכנים

פון די בעסטע ספערען, ווערען געבעטען זיך מעלדען דינסטאָג און מיטוואָך פון 10 ביז 12 פריה. צוועק: גרויסע פערבינדונגען מיט ווארשא. (קאָנסטאַנטינאָווסקאַ) 11 ליסטאָפּאַד 71, וו. 7.

טיול-גאַרדינען

[illegible]

פערקויף פון פּוטער און קעז

W. Palczewski

Łódź, Traugutta 8 № (קרוטקאַ)
Telefon 183-80

יעדען טאָג פרישע פּוטער 1-טע סאָרט

Sanatorjum „PALACE“

פאַר דערוואַקסענע און קינדער אין כעלמי (הינטער לאָדז)

נעמט אָן ליידענדע אויף אַלערליי קראַנקהייטען און רעקאָנוואַלעסצענטן, אויפזיכט פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען. ערצליכע הילף. הייל-בעדער, טעראַסען צו זון-לופט-בעדער, ווערענדעס פאַר לעזשאַקעס, הייל-גימנאַסטיק און אָטעם, טעניס-שפּיל און אַנדערע פערוויילונגען. לויפענד וואַסער אין די צימערן. שיינגעגנד אין סאָסנאָווע וואַלד

--- אידעעלע אָברוה-בעדינגונגען. ---

Dyrektor **Dr. Rakowski**

טוך- און קאַרט-לאַגער

Sz. Maroko

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 2
פּראָנט 1-טער שטאָק, טעל. 159-48.

עמפּפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאָן אַ גרויסן אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען.

Szarparnia

odpadków bawełnianych kompletnie urządzona z motorem elektrycznym tanio do wydzierżawienia lub sprzedania w Łodzi. Reflektanci zechcą podać swe adresy w redakcji niniejszego pisma. 3798.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זגערזשער 17

טעלעפאָן 116-38

נעמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען, ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלעק, ד״ר יוסטמאַן ד״ר מ. קאַנטאָר, ד״ר ציגע, ד״ר ראַקאָווסקי, ד״ר ראָזענצווייג, ד״ר רוזשאַנער, ד״ר ווינבערג, ד״ר סטופעל, צאָהן-אַרצט. גראַדזיענטשיק-קאָראַשיאָוויי אויך וויזיטען אין שטאָט.

וויכטיג פאַר סוחרים און פאַבריקאַנטען!

לאַנגיעהריגער בוכהאַלטער - בילאַנסיסט, קאָרעספּאָנדענט. זוכט אַ פּאָסטען שטונדענווייז. אָפּערטען פאַר „Energja“ אין אַדמיי. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט“.

Dr. med.

MARKOWICZOWA,

POWRóCIŁA
Choroby weneryczne i skórne
Zawadzka 4, tel. 166-35.
Przyjmuje od 11 r. i od 3 8 w.

Dr. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און עלעקטראָ - טעראַפּיע אַנאַליזען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַנדזשעיאַ 5, טעלעפ. 159-40

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה. און 5 ביז 9 אָוו.

Dr. HALTRECHT

ספּעציאַליסט

פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—11 פריה. פון 1—2 נאָכמ. און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10 ביז 1 ביי־טאָג.
פאַר אַרבייטסלאָזע — לעטשניצע פּרייזען

Dr. med.

D. Rawicz

צוריקגעקעהרט פון אויסלאַנד

נעמט אָן פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג
קילינסקיעגאָ 49 טעלעפאָן 154-6

צוריקגעקעהרט

Dr. med. Fischer

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען אַלערגיאָ
נעהמט אָן פון 9—10 און פון 5 8 אָווענד
I. Andrzeja 2
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

KOCIOŁ PAROWY,

rurowy stojący pojemność do 10 mtr. sześć. ciśnienie od 6-8 atm. Wiadom. Prajs, Łódź, 6-go Sierpnia 76.

[illegible]

Odpowiedzialny Red.-wydawca:

Drukarnia E. i M. Hamburskich. Łódź, Piotrkowska 16. [illegible]